

PROGRAMACIÓN ANUAL DO DEPARTAMENTO DE LATÍN
IES ARMANDO COTARELO VALLEDOR
CURSO 2022-2023

ADVERTENCIA PREVIA

No curso 2022-23 as programacións das materias de Cultura Clásica de 3.º de ESO e Latín de 1.º de bacharelato serán elaboradas na aplicación PROENS, como se establece no art. 41 apd. 3.º da *RESOLUCIÓN do 26 de maio de 2022, da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de educación infantil, educación primaria, educación secundaria obrigatoria e bacharelato no curso académico 2022/23*, tomando como referencia curricular o establecido no *Anteproxecto do Decreto polo que se establece a ordenación e o currículo da educación secundaria obrigatoria na Comunidade Autónoma de Galicia e o Anteproxecto do Decreto polo que se establece a ordenación e o currículo do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia*, como se indica na *Disposición Transitoria Primeira da devandita RESOLUCIÓN do 26 de maio*.

As programacións que se recollen neste documento presentan os seguintes apartados, segundo se recolle no art. 41 apd. 4.º da *RESOLUCIÓN do 26 de maio de 2022, da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de educación infantil, educación primaria, educación secundaria obrigatoria e bacharelato no curso académico 2022/23*.

a) *Introdución.*

b) *Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.*

c) *Concreción, de ser o caso, dos obxectivos para o curso.*

d) *Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de:*

1º. *Temporalización.*

2º. *Grao mínimo de consecución.*

3º. *Procedementos e instrumentos de avaliación.*

e) *Concrecións metodolóxicas.*

f) *Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.*

g) *Criterios sobre a avaliación e a cualificación.*

h) *Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.*

i) *Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes, de ser o caso.*

j) *Organización dos procedementos que permitan ao alumnado acreditar os coñecementos necesarios en determinadas materias, no caso do bacharelato.*

k) *Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar*

como consecuencia dos seus resultados.

l) Medidas de atención á diversidade.

m) Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda.

n) Actividades complementarias programadas.

ñ) Mecanismos de revisión, de avaliación e de modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Cultura Clásica de 3.º de ESO

Realizada e entregada a través da aplicación PROENS.

Latín de 4.º de ESO.

1.- INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Cursos a impartir polo noso Departamento

Esta programación abrangue todas as materias e cursos ao noso cargo, que son:

Curso 3.º ESO: Cultura Clásica

Curso 4.º ESO: Latín

Curso 1º de Bacharelato: Latín I. Grupo ordinario e un grupo de adultos

Curso 2º de Bacharelato : Latín II. Grupo ordinario e un grupo de adultos

Como materias afíns este departamento ten asignadas as seguintes materias: Grego I de 1.º de bacharelato, Grego II de 2.º de bacharelato, 2.º ESO PEMAR Ambito Sociolingüístico e 2.º FPB Ámbito de Comunicación e Sociedade.

Composición do Departamento: Este departamento didáctico está formado polas seguintes persoas docentes:

Susana Piay Durán, que imparte: Cultura Clásica de 3.º ESO, Latín de 4º ESO, Latín II de 2.º de bacharelato. Como materias afíns impartirá Grego II de 2.º de bacharelato e o módulo de Comunicación e Sociedade en 2.º de FPB.

Lorenzo Fraga Montero, que imparte: Latín I de 1.º de bacharelato. Como materias afíns Grego I de 1.º de bacharelato e 2.º ESO PMAR.

Margarita Barral Diéguez, membro do Departamento de Grego que imparte como afíns: Latín I e II no bacharelato de adultos.

Contextualización da programación.

O IES Armando Cotarelo Valledor comeza a funcionar no curso 1992/93, como desdobre do Instituto de F.P. Fermín Bouza Brey do que se traslada a rama administrativa-comercial e a de secretariado para este novo centro.

O alumnado da ESO procede dos colexios adscritos de Rubiáns, Vilaxoán e, dende este curso 2022-23, CEIP Piñeiriño.

O alumnado de Bacharelato provén maioritariamente do noso alumnado da ESO, aínda que cada ano tamén se incorporan alumnos/as dos outros centros de Vilagarcía ou de concellos limítrofes.

O alumnado que opta pola oferta dos ciclos formativos procede tanto do propio concello, como de concellos limítrofes e doutros máis afastados: Valga, Catoira, Caldas, Vilanova, Illa de Arousa, O Grove, Rianxo, A Estrada, etc.

Situación socio-económica e cultural do contorno

O Centro atópase situado na parroquia de Sobradelo, na periferia de Vilagarcía, a 2 km. do centro urbano, nunha zona limítrofe entre Sobradelo e Vilaxoán.

As principais actividades económicas do entorno son:

Pesca e marisqueo

Agricultura

Hostalería

Conserva (actualmente en plena decadencia)

Acuicultura (parques flotantes de mexillón e ostra, cetarias e depuradoras)

Comercio, actividades industriais e outras

Atendendo aos resultados extraídos da última avaliación externa, o Índice Socioeconómico e Cultural (ISEC) que lle corresponde ao centro é **baixo**.

Algúns problemas que non podemos obviar como centro de ensino son os seguintes:

A elevada taxa de desemprego existente na comarca, así como o escaso tecido industrial.

A valoración negativa que existe sobre a posibilidade de acceder ao mundo laboral en condicións minimamente dignas (o que, xunto coas poucas expectativas de continuar estudos superiores, é fonte dunha gran desmotivación).

O escaso -nalgúns casos nulo- hábito de estudo e mesmo de lectura do noso alumnado.

Respecto da lingua, cabe dicir que o alumnado, maioritariamente, se expresa en castelán.

2.- CONTRIBUCIÓN Ó DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Competencia Clave:		Aprender a aprender
Nivel	Área	Estándares
4º	LA	4º-LAB.1.2.1 - Define o indoeuropeo e reconece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.
4º	LA	4º-LAB.1.3.1 - Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.
4º	LA	4º-LAB.1.5.1 - Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.
4º	LA	4º-LAB.1.6.1 - Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.
4º	LA	4º-LAB1.1.1. - Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.
4º	LA	4º-LAB1.4.1 - Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.
4º	LA	4º-LAB2.2.1 - Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, reconece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.
4º	LA	4º-LAB3.2.1 - Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.
4º	LA	4º-LAB3.3.1 - Define o concepto de declinación e conjugación.
4º	LA	4º-LAB3.4.2 - Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.
4º	LA	4º-LAB3.5.1 - Identifica as conjugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conjugación a partir do seu enunciado.
4º	LA	4º-LAB3.5.2 - Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e reconece a partir destas os modelos de conjugación.
4º	LA	4º-LAB3.6.1 - Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.
4º	LA	4º-LAB3.6.3 - Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.
4º	LA	4º-LAB4.2.1 - Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.
4º	LA	4º-LAB4.5.1 - Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.
4º	LA	4º-LAB5.1.2 - Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.
4º	LA	4º-LAB5.1.3 - Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.
4º	LA	4º-LAB5.5.1 - Reconece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.
4º	LA	4º-LAB5.6.1 - Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrastaos cos da actualidade.

4º	LA	4º-LAB6.1.1 - Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.
4º	LA	4º-LAB6.2.1 - Utiliza mecanismos de inferencia para com-prender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.
4º	LA	4º-LAB6.3.1 - Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.
4º	LA	4º-LAB7.1.1 - Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.
4º	LA	4º-LAB7.1.2 - Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.

Competencia Clave: Comunicación Lingüística		
Nivel	Área	Estándares
4º	LA	4º-LAB.1.5.1 - Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.
4º	LA	4º-LAB.1.6.1 - Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.
4º	LA	4º-LAB2.3.1 - Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.
4º	LA	4º-LAB3.1.1 - Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemorfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.
4º	LA	4º-LAB3.2.1 - Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.
4º	LA	4º-LAB3.3.1 - Define o concepto de declinación e conxugación.
4º	LA	4º-LAB3.4.1 - Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.
4º	LA	4º-LAB3.4.2 - Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.
4º	LA	4º-LAB3.5.1 - Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.
4º	LA	4º-LAB3.5.2 - Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.
4º	LA	4º-LAB3.6.1 - Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.
4º	LA	4º-LAB3.6.2 - Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.
4º	LA	4º-LAB3.6.3 - Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.
4º	LA	4º-LAB3.6.4 - Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.
4º	LA	4º-LAB4.2.1 - Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.
4º	LA	4º-LAB4.2.2 - Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.
4º	LA	4º-LAB4.3.1 - Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.
4º	LA	4º-LAB4.4.1 - Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.
4º	LA	4º-LAB4.5.1 - Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.

4º	LA	4º-LAB4.6.1 - Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analizaas e tradúceas correctamente.
4º	LA	4º-LAB5.1.4 - Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.
4º	LA	4º-LAB5.2.1 - Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.
4º	LA	4º-LAB5.2.2 - Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.
4º	LA	4º-LAB5.3.1 - Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.
4º	LA	4º-LAB5.4.1 - Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.
4º	LA	4º-LAB5.6.1 - Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.
4º	LA	4º-LAB5.7.1 - Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.
4º	LA	4º-LAB6.1.1 - Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.
4º	LA	4º-LAB6.2.1 - Utiliza mecanismos de inferencia para com-prender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.
4º	LA	4º-LAB6.3.1 - Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.
4º	LA	4º-LAB6.4.1 - Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.
4º	LA	4º-LAB6.4.2 - Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.
4º	LA	4º-LAB6.5.1 - Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.
4º	LA	4º-LAB6.6.1 - Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.
4º	LA	4º-LAB7.1.1 - Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.
4º	LA	4º-LAB7.2.1 - Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.
4º	LA	4º-LAB7.3.1 - Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.
4º	LA	4º-LAB7.4.1 - Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.

Competencia Clave:		Conciencia e expresións culturais
Nivel	Área	Estándares
4º	LA	4º-LAB1.1.1. - Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.
4º	LA	4º-LAB2.1.1 - Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función.
4º	LA	4º-LAB5.1.2 - Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.
4º	LA	4º-LAB5.1.4 - Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.
4º	LA	4º-LAB5.2.2 - Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.

4º	LA	4º-LAB5.3.1 - Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.
4º	LA	4º-LAB5.4.1 - Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.
4º	LA	4º-LAB5.5.1 - Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.
4º	LA	4º-LAB5.6.1 - Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.
4º	LA	4º-LAB5.7.1 - Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.
4º	LA	4º-LAB6.4.1 - Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.
4º	LA	4º-LAB7.4.1 - Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregarlas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.

Competencia Clave: Matemática, ciencia e tecnoloxía		
Nivel	Área	Estándares
4º	LA	4º-LAB.1.2.1 - Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.
4º	LA	4º-LAB1.1.1. - Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.
4º	LA	4º-LAB3.1.1 - Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemorfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.
4º	LA	4º-LAB4.1.1 - Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.
4º	LA	4º-LAB4.4.1 - Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.
4º	LA	4º-LAB4.5.1 - Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.
4º	LA	4º-LAB5.1.3 - Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.
4º	LA	4º-LAB5.7.1 - Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.
4º	LA	4º-LAB6.4.2 - Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.
4º	LA	4º-LAB7.2.1 - Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.

Competencia Clave: Sentido de iniciativa e espírito emprendedor		
Nivel	Área	Estándares

4º	LA	4º-LAB5.1.1 - Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.
4º	LA	4º-LAB5.2.1 - Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.
4º	LA	4º-LAB5.2.2 - Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.
4º	LA	4º-LAB5.6.1 - Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.
4º	LA	4º-LAB5.7.1 - Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.

Competencia Clave:		Sociais e cívicas
Nivel	Área	Estándares
4º	LA	4º-LAB.1.3.1 - Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.
4º	LA	4º-LAB1.1.1. - Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.
4º	LA	4º-LAB1.4.1 - Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.
4º	LA	4º-LAB5.1.1 - Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.
4º	LA	4º-LAB5.1.2 - Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.
4º	LA	4º-LAB5.1.4 - Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.
4º	LA	4º-LAB5.2.1 - Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.
4º	LA	4º-LAB5.2.2 - Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.
4º	LA	4º-LAB5.3.1 - Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.
4º	LA	4º-LAB5.6.1 - Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.
4º	LA	4º-LAB5.7.1 - Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.
4º	LA	4º-LAB7.4.1 - Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.

Competencia Clave:		Competencia Dixital
Nivel	Área	Estándares
4º	LA	4º-LAB.1.2.1 - Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.

4º	LA	4º-LAB.1.3.1 - Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.
4º	LA	4º-LAB1.1.1. - Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.
4º	LA	4º-LAB1.4.1 - Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.
4º	LA	4º-LAB2.1.1 - Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función.
4º	LA	4º-LAB2.2.1 - Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, recoñece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.
4º	LA	4º-LAB3.4.1 - Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.
4º	LA	4º-LAB3.6.2 - Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.
4º	LA	4º-LAB5.1.1 - Distíngue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.
4º	LA	4º-LAB5.1.3 - Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.
4º	LA	4º-LAB5.4.1 - Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.
4º	LA	4º-LAB5.5.1 - Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.
4º	LA	4º-LAB5.6.1 - Distíngue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástalos cos da actualidade.
4º	LA	4º-LAB6.4.2 - Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.
4º	LA	4º-LAB7.1.2 - Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.
4º	LA	4º-LAB7.4.1 - Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.

Empregaranse as seguintes rúbricas para avaliar distintos aspectos deste perfil compencial:

-dentro da competencia en **comunicación lingüística** as destrezas de: expresión oral (RÚBRICA DE EXPOSICIÓN ORAL) e expresión escrita (RÚBRICA DE TRABALLO ESCRITO)

- a competencia de **aprender a aprender** (RÚBRICA DE APRENDER A APRENDER)

-dentro da competencia social e cidadá a destreza de traballo en grupo (RÚBRICA DE TRABALLO GRUPAL)

RÚBRICA PARA AVALIAR A EXPOSICIÓN ORAL					
Cráterios	Excelente 4 SOB/NOT	Bo nivel 3 NOT/BE	Aceptable 2 SUF	Non aceptable 1 INS	Puntuación
Contidos	Adáptase ao tema e abórdao en profundidade usando exemplos.	Coñece o tema pero usa poucos exemplos.	Ideas correctas, pero incompleto e sen exemplos.	Ideas simplistas	
Organización do contido	As diferentes seccións relacionáronse de forma global.	Intentou relacionar as diferentes seccións.	Secuenciación correcta pero seccións illadas.	Mal estruturado e difícil de entender	
Comunicación verbal e xestual	Tono de voz apropiado, linguaxe precisa. Utiliza xestos para aumentar a expresividade do seu discurso.	Fluída, o público amosa interese. Utiliza poucos xestos.	Clara pero pouco interesante. Poucos xestos e inapropiados.	Pouco clara e difícil de seguir. Non utiliza a linguaxe corporal.	
Comprende o texto	Fala do que ten que expoñer sen ler.	Fala do que ten que expoñer usando un guión.	Le parte do que ten que expoñer usando un guión.	Le todo o que ten que expoñer.	
Materiais de soporte	Moi interesantes e atractivos.	Adecuados, axudaron a entender os conceptos.	Adecuados pero infrautilizados.	Poucos e non moi acertados.	
TOTAL:					

NOTA FINAL SOBRE 10	TOTAL ₁ *10
	20

RÚBRICA PARA AVALIAR O TRABALLO ESCRITO					
Critérios	Excelente 4 SOB/NOT	Bo nivel 3 NOT/BE	Aceptable 2 SUF	Non aceptable 1 INS	Puntuación
Contidos	A información é excelente: entendeu o tema, reflexionou e chegou a conclusións.	A información é clara e mostra certa reflexión sobre o tema.	O contido demostra que entendeu o que traballou.	Información a un nivel moi simplista.	
Organización dos contidos.	Mostra unha planificación coidadosa e una secuenciación lóxica e clara.	A organización é adecuada e os apartados están relacionados entre si.	Cubríronse as diferentes seccións pero non hai conexión nin transición entre elas.	Confuso, incompleto e sen unha dirección clara.	
Aspectos lingüísticos.	Fluído e cun bo nivel lingüístico. Non presenta erros ortográficos.	Fluído e claro pero presenta 3 erros ortográficos.	Adequado a pesar de 6 erros ortográficos.	Moitos erros (máis de 6). Difícil de entender.	
Presentación	A presentación está moi traballada e é moi atractiva visualmente.	A presentación é correcta e visual.	A presentación é correcta pero pouco atractiva.	Pouco elaborada. Pouco visual. Non utiliza imaxes, gráficos, enlaces, etc.	
TOTAL₂:					

NOTA FINAL SOBRE 10	TOTAL ₂ *10
	16

RÚBRICA PARA AVALIAR O TRABALLO GRUPAL					
Craterios	Excelente 4 SOB/NOT	Bo nivel 3 NOT/BE	Aceptable 2 SUF	Non aceptable 1 INS	Puntuación
Contribucións ao grupo	Todo o grupo se implicou no traballo de forma similar.	Todos os membros do grupo colaboraron, aínda que a diferentes niveis.	Case que todos os membros do grupo se implicaron e completaron ás súas tarefas.	Só parte do grupo se implicou.	
Posta en común	As discusións axudaron á cohesión do grupo como equipo de traballo.	A posta en común serviu para planificar e resolver dúbidas.	Non houbo conflitos pero non todos participaron por igual.	Houbo conflitos nas discusións de grupo.	
Autonomía	Os problemas discutíronse no grupo e buscáronse solucións conxuntas.	Con frecuencia os problemas resolvéronse no seo do grupo.	Poucas veces necesitaron axuda do profesor/a.	Continuamente necesitaron ao profesor/a.	
TOTAL₃:					

$$\text{NOTA FINAL SOBRE 10} = \frac{\text{TOTAL}_3 \cdot 10}{12}$$

RÚBRICA PARA AVALIAR A COMPETENCIA DE APRENDER A APRENDER					
criterios	Excelente 4 SOB/NOT	Bo nivel 3 NOT/BE	Aceptable 2 SUF	Non aceptable 1 INS	Puntuación
Ter conciencia das capacidades de aprendizaxe: Atención, concentración, memoria, comprensión e expresión e motivación de logro.	É capaz de identificar en que medida as súas capacidades de aprendizaxe inflúen nos seus éxitos ou fracasos	É consciente das súas capacidades de aprendizaxe, pero non as distingue en situacións concretas.	Recoñece só algunha das súas capacidades de aprendizaxe.	Non coñece as súas capacidades de aprendizaxe e/ou atribúe os seus fracasos a factores externos.	
Adquirir responsabilidades e compromisos persoais sendo perseverante na aprendizaxe.	Potencia as súas capacidades de aprendizaxe e comprométese en superar as deficiencias con perseveranza.	É perseverante na responsabilidade de mellorar algunha das súas capacidades de aprendizaxe a curto prazo.	Mostra interese en mellorar as propias capacidades de aprendizaxe, pero non persevera.	Non manifesta interese en mellorar o seu propio aprendizaxe.	
Obter un rendemento máximo das capacidades de aprendizaxe coa axuda de estratexias e técnicas de estudo.	Selecciona estratexias e técnicas de estudo adecuadas para obter un rendemento máximo das súas capacidades.	Usa estratexias ou técnicas de estudo adecuadas pero non suficientes para lograr un rendemento máximo.	Usa estratexias ou técnicas de estudo inadecuadas para mellorar o seu rendemento.	Non usa ningunha estratexia ou técnica de estudo para mellorar o seu rendemento.	
Adquirir confianza en si mesmo e goce por aprender.	Goza das aprendizaxes e manifesta interese e curiosidade para ampliar os seus coñecementos.	Goza e manifesta interese nalgúns aspectos da súa aprendizaxe.	Esfórzase en aprender aínda que non ten confianza nas súas propias capacidades.	Non cre nas súas propias capacidades para aprender ou non as utiliza.	
TOTAL₄:					

NOTA FINAL SOBRE 10	TOTAL₄*10 16
---------------------	-----------------------------------

3.- CONCRECIÓN DOS OBIECTIVOS PARA CADA CURSO

- Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, cooperación e solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática
- Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas de aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal
- Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- Desenvolver destrezas básicas na utilización nas fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materiais, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, en galego e en castelán, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudio da literatura.
- Comprender e expresarse nunha ou mais linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

- Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e a súa mellora.
- Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
- Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permita a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

4.- CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR:

Temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia, procedementos e instrumentos de avaliación

Estándares	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	T 1	T 2	T 3	CRITERIOS PARA A CUALIFICACIÓN
					Instrumentos de avaliación / Procedementos de avaliación (%)*
4º-LAB1.1.1. - Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	Identifica puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos da civilización romana - no período de máxima extensión - coñecidos pola súa relevancia histórica sinalados nun mapa	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.
4º-LAB.1.2.1 - Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas faladas en Europa.	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.
4º-LAB.1.3.1 - Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	Diferencia entre linguas indoeuropeas e non indoeuropeas, recoñecendo nestas as familias lingüísticas latina e grega.	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.
4º-LAB.1.5.1 - Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.	Identifica e diferencia palabras patrimoniais e cultismos en relación co termo de orixe.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de exercicios e problemas.(75%)
4º-LAB.1.6.1 - Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao	Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas.

castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	de xeito intuitivo.				INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de exercicios e problemas.(75%)
4º-LAB1.4.1 - Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	Identifica as linguas romances que se falan en España	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.
4º-LAB2.1.1 - Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función.	Recoñece a existencia de diferentes tipos de escritura.	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Proba aberta. (75%)
4º-LAB2.2.1 - Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, recoñece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.	Recoñece a orixe latina dos alfabetos galego e castelán.	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.
4º-LAB2.3.1 - Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.	Le en voz alta palabras latinas coa pronuncia clásica correcta.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Prueba oral
4º-LAB3.1.1 - Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemorfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	Identifica as desinencias das palabras.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de exercicios.(75%)
4º-LAB3.2.1 - Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	Distingue palabras variables e invariables.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de

					exercicios.(75%)
4º-LAB3.3.1 - Define o concepto de declinación e conxugación.	Comprende o concepto de declinación e conxugación.	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de exercicios.(75%)
4º-LAB3.4.1 - Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.	Clasifica segundo a súa categoría substantivos, adxectivos e pronomes consultando fontes de información.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de exercicios.(75%)
4º-LAB3.4.2 - Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente consultando fontes de información	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de exercicios.(75%)
4º-LAB3.5.1 - Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.	Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado consultando fontes de información.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%).Resolución de exercicios.(75%)
4º-LAB3.5.2 - Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación consultando fontes de información.	Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación consultando fontes de información.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de exercicios.(75%)
4º-LAB3.6.1 - Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o	Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o		X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de exercicios.(75%)

pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.	presente, o pretérito imperfecto de indicativo.				
4º-LAB3.6.2 - Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.	Distingue entre formas verbais activas e pasivas			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%)Proba obxectiva. (75%)
4º-LAB3.6.3 - Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.	Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo.			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.
4º-LAB3.6.4 - Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.	Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas consultando fontes de información.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%).Resolución de exercicios.(75%)
4º-LAB4.1.1 - Analiza morfolóxica e sintacticamente frases moi sinxelas, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.	Analiza morfolóxica e sintacticamente frases moi sinxelas, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración consultando fontes de información.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de exercicios.(75%)
4º-LAB4.2.1 - Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.	Relaciona cada caso coa sús posibles funcións.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Proba obxectiva. (75%)
4º-LAB4.2.2 - Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde	Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nas frases.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de

practica o seu uso.					exercicios.(75%)
4º-LAB4.3.1 - Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	Recoñece en frases moi sinxelas as palabras que están en concordancia.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de exercicios.(75%)
4º-LAB4.4.1 - Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.	Diferencia entre oracións atributivas e predicativas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de exercicios e problemas.(75%)
4º-LAB4.5.1 - Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.	Diferencia entre oracións simples e compostas por coordinación.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de exercicios.(75%)
4º-LAB4.6.1 - Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analizaas e tradúceas correctamente.	Recoñece, dentro de frases moi sinxelas, as construcións de infinitivo.			X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.
4º-LAB5.1.1 - Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	Cofece os trazos máis esenciais das diferentes etapas da historia de Roma	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Proba aberta. (75%)
4º-LAB5.1.2 - Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.	Sabe enmarcar feitos históricos máis importantes no período histórico correspondente.	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Proba obxectiva. (75%)
4º-LAB5.1.3 - Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan feitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan feitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Traballo de aplicación e síntese.

4º-LAB5.1.4 - Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.	Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina relacionados con Hispania	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.
4º-LAB5.2.1 - Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	Diferencia os tres sistemas políticos que tivo Roma ao longo da súa historia		X		PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Proba aberta. (75%)
4º-LAB5.2.2 - Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	Coñece as características das distintas clases sociais.		X		PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Proba aberta. (75%)
4º-LAB5.3.1 - Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.	Coñece o papel do pater familias na familia romana.			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Proba aberta. (75%)
4º-LAB5.4.1 - Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.	Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan.			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Proba de interpretación de datos.(75%)
4º-LAB5.5.1 - Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.	Compara personaxes míticos clásicos con actuais.			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Pequena investigación.
4º-LAB5.6.1 - Distingue e describe o	Distingue os tipos de vivenda e			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.

modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.	vestimenta romana.				INSTRUMENTOS: Caderno de clase.
4º-LAB5.7.1 - Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.	Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro e sitúa nun mapa de Hispania os teatros, circos e anfiteatros conservados máis importantes.			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.
4º-LAB6.1.1 - Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de mínima dificultade para efectuar correctamente a súa tradución.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de exercicios.(75%)
4º-LAB6.2.1 - Utiliza mecanismos de inferencia para com-prender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	Compara un texto latino coa súa tradución e infire correspondencias recurrentes.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.
4º-LAB6.3.1 - Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	Utiliza correctamente o vocabulario proporcionado polo profesor para traducir frases sinxelas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios.
4º-LAB6.4.1 - Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	Comprende as referencias culturais básicas que aparecen nas frases seleccionadas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.

4º-LAB6.4.2 - Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	Resume os textos propostos	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Resumo.
4º-LAB6.5.1 - Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	Redacta frases sinxelas en latín sobre un tema proposto a partir de modelos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.
4º-LAB6.6.1 - Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	Coñece fórmulas latinas de saúdo, despedida e presentación.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.
4º-LAB7.1.1 - Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.	Relaciona palabras latinas non estudadas con palabras da súa lingua.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.
4º-LAB7.1.2 - Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	Coñece o significado dun grupo reducido de palabras latinas transparentes e de moita frecuencia.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios.
4º-LAB7.2.1 - Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	Separa os principais prefixos e sufixos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de exercicios .
4º-LAB7.3.1 - Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	Identifica a etimoloxía de palabras xa estudadas en clase de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Probas específicas. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.(25%) Resolución de exercicios.(75%)
4º-LAB7.4.1 - Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.	Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual que aparecen con moita frecuencia nos medios de comunicación e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Pequena investigación.

5.- CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

1. Aspectos xerais: Posibles aspectos

- Partir da competencia inicial do alumnado
- Ter en conta a diversidade: Respetar o ritmos e estilos de aprendizaxe
- Potenciar as metodoloxías activas:
  - Combinar traballo individual e cooperativo
  - Aprendizaxe por proxectos
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas
- Uso habitual das TIC
- Papel facilitador do profesor

2. Estratexias metodolóxicas: Posibles estratexias

- Memorización comprensiva
- Investigación sobre textos, prensa, . . .
- Elaboración de sínteses
- Análise de documentos, . . .
- Comentarios de textos
- Resolución de problemas
- Estudo de casos (proxectos)
- Simulacións

3. Secuenciación habitual de traballo na aula: Posible secuencia

- Motivación:
  - Presentación actividade con mapas, textos, fotos, etc.
- Información do profesor:
  - Información básica para todo o alumnado
    - información complementaria para reforzo e apoio
    - información complementaria para afondamento e ampliación
- Traballo persoal:
  - Lectura e comprensión de textos
  - Análise de documentos, pequenas investigacións, etc.
  - Resposta a preguntas
  - Resolución de problemas
  - Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.
  - Memorización comprensiva
- Avaliación:
  - Lectura e comprensión de textos
  - Análise de producións

- Exposicións orais
- Probas escritas
- Traballos individuais e en grupo
- Observación do traballo na aula

6.- MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Como material básico empregarase o libro de texto seguinte: J.L. Navarro González e M. Rodríguez Jiménez, LATÍN, editorial ANAYA.

O libro de texto será de uso obrigado e o punto de partida para a explicación e estudo de cada unha das unidades. O alumno deberá ter un caderno onde recolla as explicacións, anotacións ao libro de texto, e onde faga as actividades propostas polo libro de texto e outras que poida engadir o profesor.

Empregaranse tamén as páxinas web que propón o libro de texto.

7.- CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

O procedemento de avaliación será a avaliación continua, en cada proba entrará toda a materia explicada, sobre todo os contidos referentes ao sistema da lingua latina.

Os procedementos de avaliación serán:

- O control do traballo dos alumnos mediante a revisión periódica dos cadernos. Suporá un 15% da nota da avaliación.
- Probas específicas (dúas por avaliación) que lle mostren ao profesor o estado das aprendizaxes dos alumnos nun momento dado. Este criterio será o 75% da nota da avaliación.
- Participar activamente en clase (contestar as preguntas do profesor ou formular preguntas, prestar interese ás explicacións, resolver exercicios na pizarra ou nas páxinas web visitadas...). Este criterio será o 10% restante da nota da avaliación.

En tanto que a sesión da 3.ª avaliación coincidirá obrigatoriamente coa da avaliación final, a persoa docente terá en conta a situación de cada persoa discente, para, durante o mes de xuño, lles poñer as probas de recuperación pertinentes e axustadas a casa caso.

Como instrumentos de avaliación empregaranse as seguintes rúbricas:

INDICADORES DE LOGRO PARA A AVALIACIÓN DUNHA PROBA ESCRITA

	EXCELENTE	MOI AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	ESCASO	
PRECISIÓN NAS RESPOSTAS	Todas as respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	Case todas as respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	A maioría das respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	Poucas respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	A maioría das respostas non desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	80%
PRESENTACIÓN	Todas as respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	Case todas as respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	A maioría das respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	Poucas respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	A maioría das respostas non están presentadas con limpeza e pulcritude.	10%
GRAMÁTICA E ORTOGRAFÍA	Non hai erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación e o texto lese con fluidez.	Case non hai erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación e o texto lese con fluidez.	Hai dous erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación, e o texto ten algunha dificultade para entenderse.	Hai tres erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación, e o texto enténdese con dificultade.	Hai máis de tres erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación, e o texto non se entende. ³²	10%

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A RESOLUCIÓN INDIVIDUAL DE ACTIVIDADES

	EXCELENTE	MOI AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	ESCASO	
NÚMERO DE EJERCICIOS RESOLTOS	Realiza o 90 % dos exercicios que se propoñen.	Realiza entre o 90 e o 80% dos exercicios que se propoñen.	Realiza entre o 80 e o 70% dos exercicios que se propoñen.	Realiza entre o 70 e o 60% dos exercicios que se propoñen.	Realiza menos do 60% dos exercicios que se propoñen.	30%
PROCEDEMENTO E RESULTADOS DOS EJERCICIOS RESOLTOS	Desenvolve o procedemento, detállao, preséntao organizadamente e obtén o resultado correcto.	Desenvolve o procedemento, detállao, preséntao pouco organizado e obtén o resultado correcto.	Desenvolve o procedemento, detállao, non o organiza e obtén o resultado correcto.	Desenvolve o procedemento e obtén o resultado correcto.	Non desenvolve o procedemento e non obtén o resultado correcto.	70%

8.- INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

Indicadores de logro do proceso de ensino	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

Indicadores de logro da práctica docente	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrecense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

9.- ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

Nesta materia non hai alumnado nesta situación.

10.- DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUCENCIA DOS SEUS RESULTADOS

Cada novo curso unha parte dos alumnos/as correspondentes a cada profesor/a renóvase, xurdindo a

necesidade de establecer o nivel de coñecementos que posúen e que vai operar como punto de partida no proceso e ensinanza-aprendizaxe do presente curso.

Cabe falar dun nivel grupal que viría a ser un nivel promedio estándar, e tamén dos niveis individuais propios de cada un dos alumnos/as en particular.

As ferramentas empregadas para establecer a avaliación inicial serán:

- Análise do expediente académico previo.
- Observación e análise do traballo na aula.
- Proposta de traballo específico puntual de contraste de xeito ben oral, ben escrito.
- Abrir un breve período de observación (de 3 a 5 días) presumindo un nivel ideal e a vista dos resultados chegar a conclusións ao respecto.
- Someter aos alumnos/as a una proba obxectiva oral ou escrita formal.

Tendo en consideración os resultados que proporcionen os anteditos medios procederíase á toma de decisións (todos estes acordos tomaranse na sesión de avaliación inicial que se programa desde a dirección ao comezo de cada curso escolar):

- Os alumnos/as con nivel baixo a media serían sometidos a un programa específico de repaso ou reforzo temporal e breve.
- Inicio de repaso selectivo da materia do curso anterior durante una semana.
- Medidas de reforzo máis permanentes.

11.- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

-Diversidade na comprensión: seleccionar os contidos mínimos que se definan con claridade.

-Diversidade de capacitación e desenvolvemento: seleccionar aquelas tarefas que lle permitan ao alumno alcanzar os contidos mínimos esixidos e que estean de acordo coas súas capacidades.

-Diversidade de interese e motivación: fomentar a motivación con actividades e tarefas próximas á súa realidade.

-Diversidade na resolución de problemas: propor problemas de acordo ás capacidades do alumno para o seu desenvolvemento.

-Diversidade na comunicación: propor actividades co nivel necesario para que o alumnado adquira as ferramentas necesarias que lle permitan mellorar: a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual e o tratamento das tecnoloxías da información e comunicación.

ADDENDA

En cumprimento do establecido no art. 52 da *ORDE do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia en que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación*, o alumnado que estea a repetir 4.º de ESO será obxecto dun plan específico personalizado que se desenvolverá en coordinación do Departamento de Orientación e que incluírá todos os aspectos esixidos no anteriormente citado artigo.

12.- CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO

a) PROGRAMACIÓN DA EDUCACIÓN EN VALORES.

O carácter transversal que a educación en valores ten, implica a súa inclusión en todos os momentos do proceso educativo. Debemos aproveitar o traballo da comunidade educativa para fomentar a tolerancia e o respecto, tanto ás persoas como ás súas ideas e á súa forma de vida.

Igualmente debemos dar a coñecer as N.O.F. e aplicarlas con flexibilidade, insistindo en que o traballo colectivo e a colaboración non está en contradición coa organización xerarquizada do centro e do traballo na aula.

Os temas transversais tratados en cada unidade desta programación inclúen aspectos relacionados coa educación en valores.

b) APORTACIÓNS AO PLAN DE CONVIVENCIA.

O plan de convivencia debería contemplar e desenvolver todos os aspectos normativizados nas N.O.F.C.

Serán importantes, entre outros aspectos:

Xerar un ambiente escolar rico, libre, estimulante e de colaboración entre todos os membros da comunidade educativa.

Integrar a todos os membros da comunidade educativa, dando unha recepción cordial e empática aos novos membros.

Ademais da información das normas correctas de comportamento e respecto, informar aos alumnos dos mínimos esixibles e dos criterios de cualificación.

Intentar reflexionar colectivamente sobre os problemas posibles ou suscitados, estimulando a comunicación entre os membros da comunidade, intentando sempre chegar a consensos razoables e suxeitos a norma.

Crear un clima de respecto e colaboración á hora de facer traballo individual ou en equipo, así como de respecto e coidado do material colectivo e do mobiliario.

Intentar detectar canto antes procesos de acoso na aula, xa sexa este de forma ostentosa (con violencia ou insulto) ou ben de xeito máis sutil que teñen como orixe a pertenza a unha minoría étnica, ou relixiosa ou ben causado por eivas de orixe físico, diferenzas motoras ou psíquicas.

Combater e sancionar todo tipo de comportamento violento, lesivo e discriminatorio para co alumnado e o profesorado.

Aplicar as sancións pertinentes e establecidas por norma e protocolo cando proceda.

Pasar ao XADE as faltas de asistencia diariamente.

Manter información e comunicación constante entre o profesor/a e o titor/a. Informar de inmediato ao titor e facer chegar ás familias todo tipo de incidencias pertinentes en canto a rendemento, comportamento, actitude, etc.

Manter informadas ás familias e recabar delas información en casos puntuais.

Falar co Departamento de Orientación sempre que proceda.

c) FOMENTO DA LECTURA

Nas sesións de aula realizaranse lecturas en voz alta dos textos contidos nos libros do estudante, procedendo despois a realizar actividades de comprensión de diversa índole.

Realización de traballos de investigación e documentais sobre distintos temas transversais, que lles obrigan a extraer información despois da lectura de textos máis extensos. Ás veces expoñendo estes traballos nas aulas.

É decisivo para nós traballar a lectura de maneira non impositiva senón lúcida, lúdica e creativa. O pracer dese proceso pode ser importante para acadar os obxectivos desexados.

d) FOMENTO DAS TIC's.

A materia de latín non ten como fin principal a consecución de habilidades nas TIC's, senón desenvolver no alumnado as competencias clave.

As TIC's son, deste modo, un medio para conseguir unha serie de obxectivos entre os que se atopa a competencia de aprender a aprender; polo tanto as tecnoloxías da información e da comunicación incorpóranse a práctica docente como ferramentas de comunicación e aprendizaxe para que o alumno adquira as destrezas que lle permitan ser protagonista do seu proceso de aprendizaxe e non un mero receptor de información. Debe, así mesmo, desenvolver actitudes de interese, respecto e aceptación de realidades culturais diferentes, concibindo as TIC's como unha gran fiestra aberta ao mundo.

No centro contamos con diversas aulas de informática onde o estudante e o profesor/a aproveitarán os distintos recursos que ofrece Internet, pero non só como unha vía máis de información senón tamén de ampliación e actualización de coñecementos.

Con esta ferramenta trataremos de utilizar unha metodoloxía activa, é dicir, aprender facendo.

Hai que destacar que no noso centro hai catro aulas ABALAR para os grupos de 1º e 2º da ESO, pero para o resto dos grupos, as aulas de informática só están dispoñibles cando non se imparten as materias específicas de informática, sendo un número de horas moi reducido e a disposición do resto das materias.

As actividades que se propoñen inicialmente para o presente curso, sen prexuízo de que poidan incorporarse outras novas, centranse na busca dirixida a través da rede de páxinas que teñan que ver coa materia.

13.- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

ADVERTENCIA: estas actividades serán desenvolvidas polo Departamento de Latín e máis o Departamento de Grego.

1. Visita á biblioteca do centro para coñecer o espazo, os fondos de latín e grego e recibir unha formación básica de alfabetización.

2. Participación nos Ludii Compostelani que se adoitan desenvolver na Facultade de Filoloxía na USC na primeira quincena do mes de abril. Xornada completa.

3. Visita a un castro próximo ao centro. Media xornada.

4. Asistencia ao teatro dentro do marco dun festival de teatro clásico, ben o Festival de Teatro Clásico de Lugo (entre os meses de febreiro e marzo, obras e datas a determinar), ben o Festival de Teatro Clásico de Mérida (mes de abril, obras e datas a determinar).

5. Visita do Museo Arqueolóxico Nacional en Madrid (mes de xuño, data a determinar).

14.- MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN, MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

Periodicidade coa que se revisará, o final de cada trimestre

Contidos que foi preciso engadir ou eliminar con respecto á programación prevista.

Medidas que se adoptarán como resultado da revisión.

Indicadores	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do libro de texto.				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
15. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
16. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
19. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.				
20. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes. [Só para				
21. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
22. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
23. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
24. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
25. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
27. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
28. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
29. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

Latín I de 1.º de bacharelato.

Realizada e entregada a través da aplicación PROENS.

Latín II de 2.º de bacharelato.

1.- INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Véxase este punto na programación de 4º ESO

2.- CONTRIBUCIÓN Ó DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Competencia Clave:		Aprender a aprender
Nivel	Área	Estándares
2º	LA	2º-LA2B1.1.1 - Recoñece e distingue a partir do étimo latino termos patrimoniais, semicultismos e cultis-mos, e explica as evolucións que se producen nun e noutro caso.
2º	LA	2º-LA2B1.2.2 - Explica o proceso de evolución de termos latinos ás linguas romances, sinalando cam-bios fonéticos comúns a distintas linguas dunha mesma familia, e ilustralo con exemplos.
2º	LA	2º-LA2B2.1.1 - Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen.
2º	LA	2º-LA2B2.4.1 - Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declínaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.
2º	LA	2º-LA2B2.4.2 - Aplica os seus coñecementos da morfoloxía nominal e pronominal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.
2º	LA	2º-LA2B2.5.1 - Identifica con seguridade e axudándose co dicionario calquera tipo de formas verbais, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.
2º	LA	2º-LA2B2.5.2 - Aplica os seus coñecementos da morfoloxía verbal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.
2º	LA	2º-LA2B3.1.1 - Utiliza axeitadamente a análise da sintaxe nominal e pronominal dun texto para efectuar correctamente a súa tradución.
2º	LA	2º-LA2B3.2.1 - Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónaas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza.
2º	LA	2º-LA2B3.3.1 - Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua latina, e relaciónaos para traducilos cos seus equivalentes en galego e en castelán.
2º	LA	2º-LA2B3.4.1 - Define e comprende os conceptos de oración composta, coordinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan.
2º	LA	2º-LA2B3.5.1 - Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.
2º	LA	2º-LA2B4.2.1 - Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos.
2º	LA	2º-LA2B5.1.1 - Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución.
2º	LA	2º-LA2B5.2.1 - Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.
2º	LA	2º-LA2B5.3.1 - Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos.
2º	LA	2º-LA2B6.2.1 - Deduce o significado de palabras e expresións latinas non estudadas a partir do contexto, ou de palabras ou expresións da súa lingua ou doutras linguas que coñeza.

Competencia Clave:		Competencia Dixital
Nivel	Área	Estándares
2º	LA	2º-LA2B1.2.2 - Explica o proceso de evolución de termos latinos ás linguas romances, sinalando cam-bios fonéticos comúns a distintas linguas dunha mesma familia, e ilustralo con exemplos.
2º	LA	2º-LA2B2.4.1 - Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declínaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.
2º	LA	2º-LA2B2.5.1 - Identifica con seguridade e axudándose co dicionario calquera tipo de formas verbais, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.
2º	LA	2º-LA2B2.5.2 - Aplica os seus coñecementos da morfoloxía verbal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.
2º	LA	2º-LA2B4.3.2 - Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas.
2º	LA	2º-LA2B4.5.1 - Analiza o diferente uso que se fixo dos textos latinos, explorando o mantemento dos xéneros e os temas da literatura latina mediante exemplos da literatura contemporánea.
2º	LA	2º-LA2B4.5.2 - Recoñece a través de motivos, temas ou personaxes a influencia da tradición grecolatina en textos de autores/as contemporáneos/as, e sérvese deles para comprender e explicar o mantemento dos xéneros e dos temas procedentes da cultura grecolatina, describindo os seus aspectos esenciais e os tratamentos que reciben.
2º	LA	2º-LA2B5.2.1 - Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.
2º	LA	2º-LA2B6.1.1 - Identifica e explica termos do léxico literario, científico e filosófico, e tradúceos correctamente ao galego e ao castelán.
2º	LA	2º-LA2B6.2.1 - Deduce o significado de palabras e expresións latinas non estudadas a partir do contexto, ou de palabras ou expresións da súa lingua ou doutras linguas que coñeza.
2º	LA	2º-LA2B6.2.2 - Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán.
2º	LA	2º-LA2B6.3.1 - Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.
2º	LA	2º-LA2B6.4.1 - Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.

Competencia Clave:		Conciencia e expresións culturais
Nivel	Área	Estándares
2º	LA	2º-LA2B1.1.1 - Recoñece e distingue a partir do étimo latino termos patrimoniais, semicultismos e cultismos, e explica as evolucións que se producen nun e noutro caso.
2º	LA	2º-LA2B1.2.1 - Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica, valorando a relación co significado orixinal do étimo latino.

2º	LA	2º-LA2B4.1.1 - Nomea os aspectos máis salientables referentes á transmisión dos textos clásicos ao longo do tempo.
2º	LA	2º-LA2B4.2.1 - Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos.
2º	LA	2º-LA2B4.3.1 - Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles autores, obras e outros aspectos relacionados coa literatura latina.
2º	LA	2º-LA2B4.4.1 - Realiza comentarios de textos latinos e sitúaos no tempo, explicando a súa estrutura, se a extensión da pasaxe o permite, e as súas características esenciais, e identifica o xénero ao que pertencen.
2º	LA	2º-LA2B5.3.1 - Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos.
2º	LA	2º-LA2B5.4.1 - Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente.
2º	LA	2º-LA2B5.5.1 - Recoñece e explica a partir de elementos formais o xénero e o propósito do texto.
2º	LA	2º-LA2B6.3.1 - Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.
2º	LA	2º-LA2B6.4.1 - Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.

Competencia Clave:		Matemática, ciencia e tecnoloxía
Nivel	Área	Estándares
2º	LA	2º-LA2B1.2.1 - Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica, valorando a relación co significado orixinal do étimo latino.
2º	LA	2º-LA2B2.2.1 - Identifica e distingue en palabras propostas os seus formantes, diferenciando lexemas e morfemas, e procurando exemplos noutros termos nos que estean presentes.
2º	LA	2º-LA2B2.3.1 - Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado.
2º	LA	2º-LA2B4.1.1 - Nomea os aspectos máis salientables referentes á transmisión dos textos clásicos ao longo do tempo.
2º	LA	2º-LA2B4.3.1 - Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles autores, obras e outros aspectos relacionados coa literatura latina.
2º	LA	2º-LA2B6.1.1 - Identifica e explica termos do léxico literario, científico e filosófico, e tradúceos correctamente ao galego e ao castelán.
2º	LA	2º-LA2B6.3.1 - Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.
2º	LA	2º-LA2B6.4.1 - Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.

Competencia Clave:		Sociais e cívicas
Nivel	Área	Estándares
2º	LA	2º-LA2B4.4.1 - Realiza comentarios de textos latinos e sitúaos no tempo, explicando a súa estrutura, se a extensión da pasaxe o permite, e as súas características esenciais, e identifica o xénero ao que pertencen.
2º	LA	2º-LA2B4.5.1 - Analiza o diferente uso que se fixo dos textos latinos, explorando o mantemento dos xéneros e os temas da literatura latina mediante exemplos da literatura contemporánea.
2º	LA	2º-LA2B4.5.2 - Recoñece a través de motivos, temas ou personaxes a influencia da tradición grecolatina en textos de autores/as contemporáneos/as, e sèrvese deles para comprender e explicar o mantemento dos xéneros e dos temas procedentes da cultura grecolatina, describindo os seus aspectos esenciais e os tratamentos que reciben.
2º	LA	2º-LA2B5.3.1 - Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos.
2º	LA	2º-LA2B5.4.1 - Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente.
2º	LA	2º-LA2B6.3.1 - Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.
2º	LA	2º-LA2B6.4.1 - Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.

Competencia Clave:		Comunicación Lingüística
Nivel	Área	Estándares
2º	LA	2º-LA2B1.1.1 - Recoñece e distingue a partir do étimo latino termos patrimoniais, semicultismos e cultismos, e explica as evolucións que se producen nun e noutro caso.
2º	LA	2º-LA2B1.2.1 - Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica, valorando a relación co significado orixinal do étimo latino.
2º	LA	2º-LA2B1.2.2 - Explica o proceso de evolución de termos latinos ás linguas romances, sinalando cambios fonéticos comúns a distintas linguas dunha mesma familia, e ilustralo con exemplos.
2º	LA	2º-LA2B2.1.1 - Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen.

2º	LA	2º-LA2B2.2.1 - Identifica e distingue en palabras propostas os seus formantes, diferenciando lexemas e morfemas, e procurando exemplos noutros termos nos que estean presentes.
2º	LA	2º-LA2B2.3.1 - Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado.
2º	LA	2º-LA2B2.4.1 - Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declínaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.
2º	LA	2º-LA2B2.4.2 - Aplica os seus coñecementos da morfoloxía nominal e pronominal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.
2º	LA	2º-LA2B2.5.1 - Identifica con seguridade e axudándose co dicionario calquera tipo de formas verbais, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.
2º	LA	2º-LA2B2.5.2 - Aplica os seus coñecementos da morfoloxía verbal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.
2º	LA	2º-LA2B3.1.1 - Utiliza axeitadamente a análise da sintaxe nominal e pronominal dun texto para efectuar correctamente a súa tradución.
2º	LA	2º-LA2B3.2.1 - Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónaas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza.
2º	LA	2º-LA2B3.3.1 - Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua latina, e relaciónaas para traducilos cos seus equivalentes en galego e en castelán.
2º	LA	2º-LA2B3.4.1 - Define e comprende os conceptos de oración composta, coordinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan.
2º	LA	2º-LA2B3.5.1 - Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.
2º	LA	2º-LA2B4.2.1 - Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos.
2º	LA	2º-LA2B4.3.2 - Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas.
2º	LA	2º-LA2B4.4.1 - Realiza comentarios de textos latinos e sitúaos no tempo, explicando a súa estrutura, se a extensión da pasaxe o permite, e as súas características esenciais, e identifica o xénero ao que pertencen.
2º	LA	2º-LA2B4.5.1 - Analiza o diferente uso que se fixo dos textos latinos, explorando o mantemento dos xéneros e os temas da literatura latina mediante exemplos da literatura contemporánea.
2º	LA	2º-LA2B4.5.2 - Recoñece a través de motivos, temas ou personaxes a influencia da tradición grecolatina en textos de autores/as contemporáneos/as, e sérvese deles para comprender e explicar o mantemento dos xéneros e dos temas procedentes da cultura grecolatina, describindo os seus aspectos esenciais e os tratamentos que reciben.
2º	LA	2º-LA2B5.1.1 - Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución.
2º	LA	2º-LA2B5.2.1 - Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.
2º	LA	2º-LA2B5.3.1 - Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos.
2º	LA	2º-LA2B5.4.1 - Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente.
2º	LA	2º-LA2B5.5.1 - Recoñece e explica a partir de elementos formais o xénero e o propósito do texto.
2º	LA	2º-LA2B6.1.1 - Identifica e explica termos do léxico literario, científico e filosófico, e tradúceos correctamente ao galego e ao castelán.

2º	LA	2º-LA2B6.2.1 - Deduce o significado de palabras e expresións latinas non estudadas a partir do contexto, ou de palabras ou expresións da súa lingua ou doutras linguas que coñeza.
2º	LA	2º-LA2B6.2.2 - Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán.
2º	LA	2º-LA2B6.3.1 - Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.
2º	LA	2º-LA2B6.4.1 - Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.

Empregaranse as seguintes rúbricas para avaliar distintos aspectos deste perfil compencial:

-dentro da competencia en **comunicación lingüística** as destrezas de : expresión oral (RÚBRICA DE EXPOSICIÓN ORAL) e expresión escrita (RÚBRICA DE TRABALLO ESCRITO)

- a competencia de **aprender a aprender** (RÚBRICA DE APRENDER A APRENDER)

-dentro da competencia social e cidadá a destreza de traballo en grupo (RÚBRICA DE TRABALLO GRUPAL)

RÚBRICA PARA AVALIAR A EXPOSICIÓN ORAL					
Criterios	Excelente 4 SOB/NOT	Bo nivel 3 NOT/BE	Aceptable 2 SUF	Non aceptable 1 INS	Puntuación
Contidos	Adáptase ao tema e abórdao en profundidade usando exemplos.	Coñece o tema pero usa poucos exemplos.	Ideas correctas, pero incompleto e sen exemplos.	Ideas simplistas	
Organización do contido	As diferentes seccións relacionáronse de forma global.	Intentou relacionar as diferentes seccións.	Secuenciación correcta pero seccións illadas.	Mal estruturado e difícil de entender	
Comunicación verbal e xestual	Tono de voz apropiado, linguaxe precisa. Utiliza xestos para aumentar a expresividade do seu discurso.	Fluída, o público amosa interese. Utiliza poucos xestos.	Clara pero pouco interesante. Pocos xestos e inapropiados.	Pouco clara e difícil de seguir. Non utiliza a linguaxe corporal.	
Comprende o texto	Fala do que ten que expoñer sen ler.	Fala do que ten que expoñer usando un guión.	Le parte do que ten que expoñer usando un guión.	Le todo o que ten que expoñer.	

NOTA FINAL SOBRE 10	TOTAL ₁ *10
	20

RÚBRICA PARA AVALIAR O TRABALLO ESCRITO					
Critérios	Excelente 4 SOB/NOT	Bo nivel 3 NOT/BE	Aceptable 2 SUF	Non aceptable 1 INS	Puntuación
Contidos	A información é excelente: entendeu o tema, reflexionou e chegou a conclusións.	A información é clara e mostra certa reflexión sobre o tema.	O contido demostra que entendeu o que traballou.	Información a un nivel moi simplista.	
Organización dos contidos.	Mostra unha planificación coidadosa e una secuenciación lóxica e clara.	A organización é adecuada e os apartados están relacionados entre si.	Cubríronse as diferentes seccións pero non hai conexión nin transición entre elas.	Confuso, incompleto e sen unha dirección clara.	
Aspectos lingüísticos.	Fluído e cun bo nivel lingüístico. Non presenta erros ortográficos.	Fluído e claro pero presenta 3 erros ortográficos.	Adequado a pesar de 6 erros ortográficos.	Moitos erros (máis de 6). Difícil de entender.	
Presentación	A presentación está moi traballada e é moi atractiva visualmente.	A presentación é correcta e visual.	A presentación é correcta pero pouco atractiva.	Pouco elaborada. Pouco visual. Non utiliza imaxes, gráficos, enlaces, etc.	
TOTAL₂:					

NOTA FINAL SOBRE 10	TOTAL ₂ *10
	16

RÚBRICA PARA AVALIAR O TRABALLO GRUPAL					
Craterios	Excelente 4 SOB/NOT	Bo nivel 3 NOT/BE	Aceptable 2 SUF	Non aceptable 1 INS	Puntuación
Contribucións ao grupo	Todo o grupo se implicou no traballo de forma similar.	Todos os membros do grupo colaboraron, aínda que a diferentes niveis.	Case que todos os membros do grupo se implicaron e completaron ás súas tarefas.	Só parte do grupo se implicou.	
Posta en común	As discusións axudaron á cohesión do grupo como equipo de traballo.	A posta en común serviu para planificar e resolver dúbidas.	Non houbo conflitos pero non todos participaron por igual.	Houbo conflitos nas discusións de grupo.	
Autonomía	Os problemas discutíronse no grupo e buscáronse solucións conxuntas.	Con frecuencia os problemas resolvéronse no seo do grupo.	Poucas veces necesitaron axuda do profesor/a.	Continuamente necesitaron ao profesor/a.	
TOTAL₃:					

$$\text{NOTA FINAL SOBRE 10} = \frac{\text{TOTAL}_3 \cdot 10}{12}$$

RÚBRICA PARA AVALIAR A COMPETENCIA DE APRENDER A APRENDER

criterios	Excelente 4 SOB/NOT	Bo nivel 3 NOT/BE	Aceptable 2 SUF	Non aceptable 1 INS	Puntuación
Ter conciencia das capacidades de aprendizaxe: Atención, concentración, memoria, comprensión e expresión e motivación de logro.	É capaz de identificar en que medida as súas capacidades de aprendizaxe inflúen nos seus éxitos ou fracasos	É consciente das súas capacidades de aprendizaxe, pero non as distingue en situacións concretas.	Recoñece só algunha das súas capacidades de aprendizaxe.	Non coñece as súas capacidades de aprendizaxe e/ou atribúe os seus fracasos a factores externos.	
Adquirir responsabilidades e compromisos persoais sendo perseverante na aprendizaxe.	Potencia as súas capacidades de aprendizaxe e comprométese en superar as deficiencias con perseveranza.	É perseverante na responsabilidade de mellorar algunha das súas capacidades de aprendizaxe a curto prazo.	Mostra interese en mellorar as propias capacidades de aprendizaxe, pero non persevera.	Non manifesta interese en mellorar o seu propio aprendizaxe.	
Obter un rendemento máximo das capacidades de aprendizaxe coa axuda de estratexias e técnicas de estudo.	Selecciona estratexias e técnicas de estudo adecuadas para obter un rendemento máximo das súas capacidades.	Usa estratexias ou técnicas de estudo adecuadas pero non suficientes para lograr un rendemento máximo.	Usa estratexias ou técnicas de estudo inadecuadas para mellorar o seu rendemento.	Non usa ningunha estratexia ou técnica de estudo para mellorar o seu rendemento.	
Adquirir confianza en si mesmo e goce por aprender.	Goza das aprendizaxes e manifesta interese e curiosidade para ampliar os seus coñecementos.	Goza e manifesta interese nalgúns aspectos da súa aprendizaxe.	Esfórzase en aprender aínda que non ten confianza nas súas propias capacidades.	Non cre nas súas propias capacidades para aprender ou non as utiliza.	
TOTAL₄:					

NOTA FINAL SOBRE 10

TOTAL ₄ *10
16

3.- CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS PARA CADA O CURSO

- Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución Española e do Estatuto de Autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
- Consolidar unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser que de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
- Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancias persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
- Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelán.
- Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras
- Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
- Coñecer e valorar criticamente a realidade do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
- Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
- Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara o medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, especialmente o galego.
- Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza en nun mesmo e sentido crítico.
- Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
- Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.
- Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
- Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia e contribuír a súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

4.- CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR:

Temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia, procedementos e instrumentos de avaliación

TEMPORALIZACIÓN, PONDERACIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DOS ESTÁNDARES DO CURSO						
CURSO	LATÍN					
NIVEL	2º SECUNDARIA: BACHARELATO			ÁREA	Latín (LA)	
Estándares	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	T 1	T 2	T 3	CRITERIOS PARA A CUALIFICACIÓN	
					Instrumentos de avaliación / Procedementos de avaliación (%)*	
2º-LA2B1.1.1 - Recoñece e distingue a partir do étimo latino termos patrimoniais, semicultismos e cultismos, e explica as evolucións que se producen nun e noutro caso.	Recoñece e distingue a partir do étimo latino termos patrimoniais e cultismos, e explica as evolucións que se producen nun e noutro caso.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba de interpretación de datos.	
2º-LA2B1.2.1 - Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica, valorando a relación co significado orixinal do étimo latino.	Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua -dentro dun contexto- que sufriron procesos de evolución semántica, valorando a relación co significado orixinal do étimo latino dentro	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios.	
2º-LA2B1.2.2 - Explica o proceso de evolución de termos latinos ás linguas	Explica o proceso de evolución de termos latinos ao galego e o	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas.	

romances, sinalando cambios fonéticos comúns a distintas linguas dunha mesma familia, e ilustralo con exemplos.	castelán, sinalando cambios fonéticos comúns a distintas linguas dunha mesma familia, e ilustralo con exemplos.				INSTRUMENTOS: Proba de interpretación de datos.
2º-LA2B2.1.1 - Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen.	Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios.
2º-LA2B2.2.1 - Identifica e distingue en palabras propostas os seus formantes, diferenciando lexemas e morfemas, e procurando exemplos noutros termos que estean presentes.	Identifica e distingue en palabras propostas os seus formantes, diferenciando lexemas e morfemas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios.
2º-LA2B2.3.1 - Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado.	Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado consultando un dicionario.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios.
2º-LA2B2.4.1 - Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declínaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.	Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declínaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios.
2º-LA2B2.4.2 - Aplica os seus coñecementos da morfoloxía nominal e pronominal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.	Aplica os seus coñecementos da morfoloxía nominal e pronominal latina para realizar traducións, axudándose do dicionario.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas.

					INSTRUMENTOS: Resolución de ejercicios.
2º-LA2B2.5.1 - Identifica con seguridade e axudándose co dicionario calquera tipo de formas verbais, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.	Identifica con seguridade e axudándose co dicionario as formas verbais máis usadas, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Resolución de ejercicios.
2º-LA2B2.5.2 - Aplica os seus coñecementos da morfoloxía verbal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.	Aplica os seus coñecementos da morfoloxía verbal latina para realizar traducións axudándose do dicionario.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Resolución de ejercicios.
2º-LA2B3.1.1 - Utiliza axeitadamente a análise da sintaxe nominal e pronominal dun texto para efectuar correctamente a súa tradución.	Utiliza axeitadamente a análise da sintaxe nominal e pronominal dun texto para efectuar correctamente a súa tradución.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Resolución de ejercicios.
2º-LA2B3.2.1 - Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza.	Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas máis frecuentes.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Resolución de ejercicios.
2º-LA2B3.3.1 - Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua latina, e relaciónaos para traducilos cos seus equivalentes en galego e en castelán.	Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua latina máis frecuentes.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Resolución de ejercicios.
2º-LA2B3.4.1 - Define e comprende os conceptos de oración composta, coordi-	Define e comprende os conceptos de oración composta, coordi-	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas.

dinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan.	nación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos máis frecuentes que as caracterizan.				INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios.
2º-LA2B3.5.1 - Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.	Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios.
2º-LA2B4.1.1 - Nomea os aspectos máis salientables referentes á transmisión dos textos clásicos ao longo do tempo.	Nomea os aspectos máis salientables referentes á transmisión dos textos clásicos ao longo do tempo.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba aberta.
2º-LA2B4.2.1 - Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos.	Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba aberta.
2º-LA2B4.3.1 - Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles autores, obras e outros aspectos relacionados coa literatura latina.	Sitúa autores e obras na súa época correspondente.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.
2º-LA2B4.3.2 - Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas.	Nomea os autores máis representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas.

					INSTRUMENTOS: Proba aberta.
2º-LA2B4.4.1 - Realiza comentarios de textos latinos e sitúaos no tempo, explicando a súa estrutura, se a extensión da pasaxe o permite, e as súas características esenciais, e identifica o xénero ao que pertencen.	Realiza comentarios de textos latinos explicando as súas características esenciais, e identifica o xénero ao que pertencen.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Textos escritos.
2º-LA2B4.5.1 - Analiza o diferente uso que se fixo dos textos latinos, explorando o mantemento dos xéneros e os temas da literatura latina mediante exemplos da literatura contemporánea.	Descobre a presenza dos xéneros e os temas da literatura latina na literatura contemporánea.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Investigacións.
2º-LA2B4.5.2 - Recoñece a través de motivos, temas ou personaxes a influencia da tradición grecolatina en textos de autores/as contemporáneos/as, e sèrvese deles para comprender e explicar o mantemento dos xéneros e dos temas procedentes da cultura grecolatina, describindo os seus aspectos esenciais e os tratamentos que reciben.	Recoñece a través de motivos, temas ou personaxes a influencia da tradición grecolatina en textos de autores/as contemporáneos/as.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Investigacións.
2º-LA2B5.1.1 - Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución.	Apóiasse na análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios.
2º-LA2B5.2.1 - Utiliza con seguridade	Utiliza con seguridade e auto-	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas.

e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.	mía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto para unha correcta tradución do texto.				INSTRUMENTOS: Resolución de ejercicios.
2º-LA2B5.3.1 - Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos.	Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios históricos e literarios de textos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Textos escritos.
2º-LA2B5.4.1 - Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente.	Identifica o contexto histórico dos textos propostos partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba de interpretación de datos.
2º-LA2B5.5.1 - Recoñece e explica a partir de elementos formais o xénero e o propósito do texto.	Recoñece e explica a partir de elementos formais o xénero do texto.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba de interpretación de datos.
2º-LA2B6.1.1 - Identifica e explica termos do léxico literario, científico e filosófico, e tradúceos correctamente ao galego e ao castelán.	Identifica e explica os termos máis frecuentes do léxico literario, científico e filosófico, e tradúceos correctamente ao galego e ao castelán.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.
2º-LA2B6.2.1 - Deduce o significado de palabras e expresións latinas non estudadas a partir do contexto, ou de	Deduce o significado de palabras e expresións latinas non estudadas a partir do contexto ou	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas.

palabras ou expresións da súa lingua ou doutras linguas que coñeza.	da semellanza con palabras de outras linguas que coñece				INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.
2º-LA2B6.2.2 - Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán.	Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado máis frecuente do galego e do castelán.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.
2º-LA2B6.3.1 - Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.	Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado as principais locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Investigacións.
2º-LA2B6.4.1 - Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.	Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico do galego e o castelán, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Investigacións.

5.- CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

1. Aspectos xerais: Posibles aspectos

- Partir da competencia inicial do alumnado
- Ter en conta a diversidade: Respetar o ritmos e estilos de aprendizaxe
- Potenciar as metodoloxías activas:
  - Combinar traballo individual e cooperativo
  - Aprendizaxe por proxectos
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas
- Uso habitual das TIC
- Papel facilitador do profesor

2. Estratexias metodolóxicas: Posibles estratexias

- Memorización comprensiva
- Investigación sobre textos, prensa, . . .
- Elaboración de sínteses
- Análisi de documentos, . . .
- Comentarios de textos
- Resolución de problemas
- Estudio de casos (proxectos)
- Simulacións

3. Secuenciación habitual de traballo na aula: Posible secuencia

- Motivación:
  - Presentación actividade con mapas, textos, fotos, etc.
- Información do profesor:
  - Información básica para todo o alumnado
    - información complementaria para reforzo e apoio
    - información complementaria para afondamento e ampliación
- Traballo persoal:
  - Lectura e comprensión de textos
  - Análise de documentos, pequenas investigacións, etc.
  - Resposta a preguntas
  - Resolución de problemas
  - Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.
  - Memorización comprensiva
- Avaliación:
  - Lectura e comprensión de textos

- Análise de producións
- Exposicións orais
- Probas escritas
- Traballos individuais e en grupo
- Observación do traballo na aula

6.- MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

- Apuntes do profesor
- Enlaces web: direccións de internet comentadas
- Dicionario

7.- CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

Durante o curso haberá tres avaliacións e cada unha constará de varias probas. As distintas probas constarán dunha parte teórica (exposición de paradigmas) e doutra práctica que permitirá valorar a capacidade de síntese, análise e raciocinio do alumno.

O criterio de cualificación será a suma ponderada das medias dos resultados do alumnado nos diferentes instrumentos de avaliación empregados. Os instrumentos de avaliación son:

- Probas escritas (duas por avaliación) que lle mostren ao profesor o estado das aprendizaxes dos alumnos nun momento dado. (80%)
- Traballo individual e colectivo.(20%)

Como instrumentos de avaliación empregaranse as seguintes rúbricas:

INDICADORES DE LOGRO PARA A AVALIACIÓN DUNHA PROBA ESCRITA

	EXCELENTE	MOI AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	ESCASO	
PRECISIÓN NAS RESPOSTAS	Todas as respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	Case todas as respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	A maioría das respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	Poucas respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	A maioría das respostas non desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	80%
PRESENTACIÓN	Todas as respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	Case todas as respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	A maioría das respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	Poucas respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	A maioría das respostas non están presentadas con limpeza e pulcritude.	10%
GRAMÁTICA E ORTOGRAFÍA	Non hai erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación e o texto lese con fluidez.	Case non hai erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación e o texto lese con fluidez.	Hai dous erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación, e o texto ten algunha dificultade para entenderse.	Hai tres erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación, e o texto enténdese con dificultade.	Hai máis de tres erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación, e o texto non se entende.32	10%

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A RESOLUCIÓN INDIVIDUAL DE ACTIVIDADES

	EXCELENTE	MOI AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	ESCASO	
NÚMERO DE EJERCICIOS RESOLTOS	Realiza o 90 % dos exercicios que se propoñen.	Realiza entre o 90 e o 80% dos exercicios que se propoñen.	Realiza entre o 80 e o 70% dos exercicios que se propoñen.	Realiza entre o 70 e o 60% dos exercicios que se propoñen.	Realiza menos do 60% dos exercicios que se propoñen.	30%
PROCEDEMENTO E RESULTADOS DOS EJERCICIOS RESOLTOS	Desenvolve o procedemento, detállao, preséntao organizadamente e obtén o resultado correcto.	Desenvolve o procedemento, detállao, preséntao pouco organizado e obtén o resultado correcto.	Desenvolve o procedemento, detállao, non o organiza e obtén o resultado correcto.	Desenvolve o procedemento e obtén o resultado correcto.	Non desenvolve o procedemento e non obtén o resultado correcto.	70%

8.- INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

Indicadores de logro do proceso de ensino	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

Indicadores de logro da práctica docente	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécese ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

9.- ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

No caso de que unha persoa discente pase a 2.º curso de bacharelato coa materia Latín I pendente, házelle aplicar o seguinte plan de seguimento, recuperación e avaliación.

1. O alumnado afectado pode seguir o curso de 2.º como o resto do alumnado dándosele por aprobada a materia de 1.º no caso de aprobar a de 2.º, sendo a cualificación de 1.º a mesma ca do 2.º curso. Neste caso o alumnado afectado será obxecto dunha especial atención e seguimento, que se ha reflectir nun informe individualizado ao final de cada unha das dúas primeiras

avaliacións, na que a persoa docente valore o progreso.

No caso de que o informe da 2.ª avaliación sexa negativo, o alumnado afectado poderá, en todo caso, facer unha proba específica semellante á especificada no seguinte punto, ao inicio da 3.ª avaliación.

2. O alumnado afectado poderá facer unha proba específica durante o 1.º trimestre na que se obtén un 5 ou cualificación superior, daráselle por superada a materia recibindo a cualificación obtida, tendo en conta os criterios de redondeo establecidos nesta programación.

En diúrno non procede (Non hai ningún alumno coa materia pendente)

No réxime de adultos a profesora que imparte o curso permitirá ao alumnado de 2° co latín de 1° pendente ir aprobando a materia por avaliacións presentándose ás probas parciais que se farán ao longo do curso e se valorarán positivamente os exercicios e traballos ata acadar un punto da nota total

10.- ORGANIZACIÓN DOS PROCEDEMENTOS QUE LLE PERMITAN Ó ALUMNADO ACREDITAR OS COÑECEMENTOS NECESARIOS EN DETERMINADAS ÁREAS.

Segundo se establece no artigo 32 da *RESOLUCIÓN do 26 de maio de 2022, da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de educación infantil, educación primaria, educación secundaria obrigatoria e bacharelato no curso académico 2022/23*, o alumnado que queira cursar Latín II sen cursar previamente Latín I, terá que acreditar os coñecementos mínimos desta última para poder cursar aquela. Esta acreditación poderá ser realizada de dúas maneiras:

1.º Cursando a materia como pendente. Neste caso o alumnado estará ao disposto no establecido no punto 9 desta programación.

2.º Realizando unha proba específica antes do inicio das actividades lectivas do curso 2022-23.

Esta proba, realizada por o/a xefe/a de departamento, versará sobre os criterios de avaliación mínimos da materia de 1.º, e para a súa superación deberá obterse unha cualificación, como mínimo, de 5 sobre 10. Dita cualificación non constará no seu expediente académico. No caso de que a persoa discente en cuestión, non tivese aprobada algunhas das materias da modalidade ou itinerario que abandona, terá que cursar obrigatoriamente as correspondentes de 1.º de bacharelato da modalidade ou itinerario que vai cursar en 2.º (art. 31 apd. 4 g da *RESOLUCIÓN do 26 de maio de 2022*)

Hase considerar que acredita os coñecementos precisos a persoa discente que na devandita proba acade 5 ou máis puntos.

O procedemento para cambiar de modalidade ou de itinerario en 2.º de bacharelato está regulado no art. 31 da *RESOLUCIÓN do 26 de maio de 2022*, esixíndose, entre outras cousas, que a solicitude se faga á dirección do centro en todo caso antes do inicio das actividades lectivas.

11.- DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS

Cada novo curso unha parte dos alumnos/as correspondentes a cada profesor/a renóvase, xurdindo a necesidade de establecer o nivel de coñecementos que posúen e que vai operar como punto de partida no proceso e ensinanza-aprendizaxe do presente curso.

Cabe falar dun nivel grupal que viría a ser un nivel promedio estándar, e tamén dos niveis individuais propios de cada un dos alumnos/as en particular.

As ferramentas empregadas para establecer a avaliación inicial serán:

- Análise do expediente académico previo.
- Observación e análise do traballo na aula.
- Proposta de traballo específico puntual de contraste de xeito ben oral, ben escrito.
- Abrir un breve período de observación (de 3 a 5 días) presumindo un nivel ideal e a vista dos resultados chegar a conclusións ao respecto.
- Someter aos alumnos/as a una proba obxectiva oral ou escrita formal.

Tendo en consideración os resultados que proporcionen os anteditos medios procederíase á toma de decisións (todos estes acordos tomaranse na sesión de avaliación inicial que se programa desde a dirección ao comezo de cada curso escolar):

- Os alumnos/as con nivel baixo a media serían sometidos a un programa específico de repaso ou reforzo temporal e breve.
- Inicio de repaso selectivo da materia do curso anterior durante una semana.
- Medidas de reforzo mais permanentes.

12.- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

-Diversidade na comprensión: seleccionar os contidos mínimos que se definan con claridade.

-Diversidade de capacitación e desenrolo: seleccionar aquelas tarefas que lle permitan ao alumno alcanzar os contidos mínimos esixidos e que estean de acordo coas súas capacidades.

-Diversidade de interés e motivación: fomentar a motivación con actividades e tarefas próximas á súa

realidade.

-Diversidade na resolución de problemas: propor problemas de acordo ás capacidades do alumno para o seu desenvolvemento.

-Diversidade na comunicación: propor actividades co nivel necesario para que o alumnado adquira as ferramentas necesarias que lle permitan mellorar: a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual e o tratamento das tecnoloxías da información e comunicación.

13.- CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO

e) PROGRAMACIÓN DA EDUCACIÓN EN VALORES.

O carácter transversal que a educación en valores ten, implica a súa inclusión en todos os momentos do proceso educativo. Debemos aproveitar o traballo da comunidade educativa para fomentar a tolerancia e o respecto, tanto ás persoas como ás súas ideas e á súa forma de vida.

Igualmente debemos dar a coñecer as N.O.F. e aplicarlas con flexibilidade, insistindo en que o traballo colectivo e a colaboración non está en contradición coa organización xerarquizada do centro e do traballo na aula.

Os temas transversais tratados en cada unidade desta programación inclúen aspectos relacionados coa educación en valores.

f) APORTACIÓNS AO PLAN DE CONVIVENCIA.

O plan de convivencia debería contemplar e desenvolver todos os aspectos normativizados nas N.O.F.C. Serán importantes, entre outros aspectos:

Xerar un ambiente escolar rico, libre, estimulante e de colaboración entre todos os membros da comunidade educativa.

Integrar a todos os membros da comunidade educativa, dando unha recepción cordial e empática aos novos membros.

Ademais da información das normas correctas de comportamento e respecto, informar aos alumnos dos mínimos esixibles e dos criterios de cualificación.

Intentar reflexionar colectivamente sobre os problemas posibles ou suscitados, estimulando a comunicación entre os membros da comunidade, intentando sempre chegar a consensos razoables e suxeitos a norma.

Crear un clima de respecto e colaboración á hora de facer traballo individual ou en equipo, así como de respecto e coidado do material colectivo e do mobiliario.

Intentar detectar canto antes procesos de acoso na aula, xa sexa este de forma ostentosa (con violencia ou insulto) ou ben de xeito máis sutil que teñen como orixe a pertenza a unha minoría étnica, ou relixiosa ou ben causado por eivas de orixe físico, diferenzas motoras ou psíquicas.

Combater e sancionar todo tipo de comportamento violento, lesivo e discriminatorio para co alumnado e o profesorado.

Aplicar as sancións pertinentes e establecidas por norma e protocolo cando proceda.

Pasar ao XADE as faltas de asistencia diariamente.

Manter información e comunicación constante entre o profesor/a e o titor/a. Informar de inmediato ao titor e facer chegar ás familias todo tipo de incidencias pertinentes en canto a rendemento, comportamento, actitude, etc.

Manter informadas ás familias e recabar delas información en casos puntuais.

Falar co Departamento de Orientación sempre que proceda.

g) FOMENTO DA LECTURA

Nas sesións de aula realizaranse lecturas en voz alta dos textos contidos nos libros do estudante, procedendo despois a realizar actividades de comprensión de diversa índole.

Realización de traballos de investigación e documentais sobre distintos temas transversais, que lles obrigan a extraer información despois da lectura de textos máis extensos. Ás veces expoñendo estes traballos nas aulas.

É decisivo para nós traballar a lectura de maneira non impositiva senón lúcida, lúdica e creativa. O pracer dese proceso pode ser importante para acadar os obxectivos desexados.

h) FOMENTO DAS TIC's.

A materia de latín non ten como fin principal a consecución de habilidades nas TIC's, senón desenvolver no alumnado as competencias clave.

As TIC's son, deste modo, un medio para conseguir unha serie de obxectivos entre os que se atopa a competencia _____; polo tanto as tecnoloxías da información e da comunicación incorpóranse a práctica docente como ferramentas de comunicación e aprendizaxe para que o alumno adquira as destrezas que lle permitan ser protagonista do seu proceso de aprendizaxe e non un mero receptor de información. Debe, así mesmo, desenvolver actitudes de interese, respecto e aceptación de realidades culturais diferentes, concibindo as TIC's como unha gran fiestra aberta ao mundo.

No centro contamos con diversas aulas de informática onde o estudante e o profesor/a aproveitarán os distintos recursos que ofrece Internet, pero non só como unha vía máis de información senón tamén de ampliación e actualización de coñecementos.

Con esta ferramenta trataremos de utilizar unha metodoloxía activa, é dicir, aprender facendo.

Hai que destacar que no noso centro hai catro aulas ABALAR para os grupos de 1º e 2º da ESO, pero para o resto dos grupos, as aulas de informática só están dispoñibles cando non se imparten as materias específicas de informática, sendo un número de horas moi reducido e a disposición do resto das materias.

As actividades que se propoñen inicialmente para o presente curso, sen prexuízo de que poidan incorporarse outras novas, centranse na busca dirixida a través da rede de páxinas que teñan que ver coa materia.

14.- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Dada a importancia e as limitacións de tempo do curso de 2.º de bacharelato non parece conveniente a programación de actividades complementarias e extraescolares para este grupo.

15.- MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN, MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

Periodicidade coa que se revisará, o final de cada trimestre

Contidos que foi preciso engadir ou eliminar con respecto á programación prevista.

Medidas que se adoptarán como resultado da revisión.

Indicadores	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
13. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
14. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
15. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
16. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes. [Só para				
20. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
21. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
22. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
23. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
24. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
25. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
26. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
27. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
28. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

Ámbito sociolingüístico de 2.º ESO-PMAR.

1.- INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Para os aspectos xerais véxase este punto na programación de Latín 4º ESO.

Aspectos concretos. O grupo de 2.º ESO PMAR está conformado por 6 persoas discentes, 3 rapa-
zas e 3 rapaces.

2.- CONTRIBUCIÓN Ó DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

LCL

PERFIL COMPETENCIAL DE ESTÁNDARES PRIORITARIOS

Competencia Clave:	Aprender a aprender
--------------------	---------------------

Nivel	Área	Estándares
2º	LCL	2º-LCLB1.2.3 - Utiliza progresivamente os instrumentos adecuados para localizar o significado de palabras ou enunciados descoñecidos (demanda axuda, procura en dicionarios, lembra o contexto en que aparece, etc.).
2º	LCL	2º-LCLB1.2.4 - Resume textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos de forma clara, recollendo as ideas principais e integrando a información en oracións que se relacionen lóxicamente e semanticamente.
2º	LCL	2º-LCLB1.4.3 - Recoñece os erros da produción oral propia e allea a partir da práctica habitual da avaliación e autoavaliación, e propón solucións para melloralas.
2º	LCL	2º-LCLB3.9.1 - Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e a produción dos textos traballados en calquera das outras.
2º	LCL	2º-LCLB4.2.2 - Recoñece e comenta o mantemento ou a evolución de personaxes-tipo, temas e formas ao longo de diversos períodos histórico-literarios ata a actualidade.
2º	LCL	2º-LCLB4.4.2 - Desenvolve o gusto pola escritura como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os seus propios sentimentos.

Competencia Clave: Competencia Dixital

Nivel	Área	Estándares
2º	LCL	2º-LCLB1.4.2 - Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos, da linguaxe non verbal e da xestión de tempos, e o emprego de axudas audiovisuais en calquera tipo de discurso.
2º	LCL	2º-LCLB2.3.1 - Utiliza de xeito autónomo diversas fontes de información integrando os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais ou escritos.
2º	LCL	2º-LCLB2.3.2 - Coñece o funcionamento de bibliotecas (escolares, locais, etc.) e de bibliotecas dixitais, e é capaz de solicitar autonomamente libros, vídeos, etc.
2º	LCL	2º-LCLB2.5.3 - Realiza esquemas e mapas, e explica por escrito o significado dos elementos visuais que poden aparecer nos textos.

Competencia Clave: Comunicación Lingüística

Nivel	Área	Estándares
2º	LCL	2º-LCLB1.1.1 - Comprende o sentido global de textos orais propios do ámbito persoal, escolar/ educativo e social, identificando a estrutura, a información relevante e a intención comunicativa do/da falante.
2º	LCL	2º-LCLB1.1.2 - Retén información relevante e extrae informacións concretas.
2º	LCL	2º-LCLB1.1.3 - Segue e interpreta instrucións orais respectando a xerarquía dada.
2º	LCL	2º-LCLB1.2.1 - Comprende o sentido global de textos orais de intención narrativa, descritiva, instrutiva, expositiva e argumentativa, identificando a información relevante, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa do/da falante, así como a súa estrutura e as estratexias de cohesión textual oral.
2º	LCL	2º-LCLB1.2.2 - Retén información relevante e extrae informacións concretas.
2º	LCL	2º-LCLB1.2.4 - Resume textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos de forma clara, recollendo as ideas principais e integrando a información en oracións que se relacionen lóxicamente e semanticamente.
2º	LCL	2º-LCLB1.3.1 - Observa e analiza as intervencións particulares de cada participante nun debate tendo en conta o ton empregado, a linguaxe que se utiliza, o contido e o grao de respecto cara ás opinións das demais persoas.
2º	LCL	2º-LCLB1.5.1 - Realiza presentacións orais.
2º	LCL	2º-LCLB1.5.3 - Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal da lingua nas súas prácticas orais.
2º	LCL	2º-LCLB1.5.4 - Pronuncia con corrección e claridade, modulando e adaptando a súa mensaxe á finalidade da práctica oral.
2º	LCL	2º-LCLB1.6.2 - Respecta as normas de cortesía que deben dirixir as conversas orais axustándose á quenda de palabra, respectando o espazo, xesticulando adecuadamente, escoitando activamente as demais persoas e usando fórmulas de saúdo e despedida.
2º	LCL	2º-LCLB2.1.1 - Pon en práctica diferentes estratexias de lectura en función do obxectivo e o tipo de texto.
2º	LCL	2º-LCLB2.1.2 - Comprende o significado das palabras propias de nivel formal da lingua e incorpóraas ao seu repertorio léxico.
2º	LCL	2º-LCLB2.1.4 - Deduce a idea principal dun texto e recoñece as ideas secundarias, comprendendo as relacións que se establecen entre elas.
2º	LCL	2º-LCLB2.2.1 - Localiza, relaciona e secuencia informacións explícitas e implícitas nun texto, e deduce informacións ou valoracións implícitas.
2º	LCL	2º-LCLB2.4.2 - Escribe textos usando o rexistro adecuado, organizando as ideas con claridade, enlazando enunciados en secuencias lineais cohesionadas e respectando as normas gramaticais e ortográficas.

2º	LCL	2º-LCLB2.5.1 - Escribe textos propios do ámbito persoal e familiar, escolar ou educativo e social, imitando textos modelo.
2º	LCL	2º-LCLB3.1.1 - Recoñece e explica o uso das categorías gramaticais nos textos, e utiliza este coñecemento para corrixir erros de concordancia en textos propios e alleos.
2º	LCL	2º-LCLB3.1.2 - Recoñece e corrixe erros ortográficos e gramaticais en textos propios e alleos, aplicando os coñecementos adquiridos para mellorar a produción de textos nas súas producións orais, escritas e audiovisuais.
2º	LCL	2º-LCLB3.1.3 - Coñece e utiliza adecuadamente as formas verbais nas súas producións orais e escritas.
2º	LCL	2º-LCLB3.2.1 - Diferencia os compoñentes denotativos e connotativos no significado das palabras dentro dunha frase ou un texto oral ou escrito.
2º	LCL	2º-LCLB3.3.1 - Recoñece e usa sinónimos e antónimos dunha palabra, e explica o seu uso concreto nunha frase ou nun texto oral ou escrito.
2º	LCL	2º-LCLB3.5.1 - Recoñece, usa e explica os conectores textuais (de adición, contraste e explicación) e os principais mecanismos de referencia interna, gramaticais (substitucións pronominais) e léxicos (elipse e substitucións mediante sinónimos e hiperónimos), e valora a súa función na organización do contido do texto.
2º	LCL	2º-LCLB3.6.1 - Explica a diferenza significativa que implica o uso dos tempos e modos verbais.
2º	LCL	2º-LCLB3.7.1 - Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.
2º	LCL	2º-LCLB4.1.1 - Le e comprende cun grao crecente de interese e autonomía obras literarias próximas aos seus gustos, ás súas afeccións e aos seus intereses.
2º	LCL	2º-LCLB4.3.1 - Fala na clase dos libros e comparte as súas impresións cos/coas compañeiros/as.
2º	LCL	2º-LCLB4.3.2 - Le en voz alta modulando, adecuando a voz, apoiándose en elementos da comunicación non verbal e potenciando a expresividade verbal.
2º	LCL	2º-LCLB4.4.1 - Redacta textos persoais de intención literaria a partir de modelos dados seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa.

Competencia Clave: **Conciencia e expresións culturais**

Nivel	Área	Estándares
2º	LCL	2º-LCLB2.1.3 - Relaciona a información explícita e implícita dun texto, e pon en relación co contexto.
2º	LCL	2º-LCLB2.5.2 - Escribe textos narrativos, descritivos e instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados, imitando textos modelo.
2º	LCL	2º-LCLB3.4.1 - Recoñece e explica o uso metafórico e metonímico das palabras nunha frase ou nun texto oral ou escrito.
2º	LCL	2º-LCLB3.4.2 - Recoñece e explica os fenómenos contextuais que afectan o significado global das palabras: tabú e eufemismo.
2º	LCL	2º-LCLB4.2.1 - Desenvolve progresivamente a capacidade de reflexión observando, analizando e explicando a relación entre diversas manifestacións artísticas de todas as épocas (música, pintura, cine, etc.).
2º	LCL	2º-LCLB4.4.1 - Redacta textos persoais de intención literaria a partir de modelos dados seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa.

Competencia Clave: **Matemática, ciencia e tecnoloxía**

Nivel	Área	Estándares
2º	LCL	2º-LCLB2.1.5 - Fai inferencias e hipóteses sobre o sentido dunha frase ou dun texto que conteña diferentes matices semánticos e que favorezan a construción do significado global e a avaliación crítica.
2º	LCL	2º-LCLB2.2.2 - Interpreta, explica e deduce a información dada en diagramas, gráficas, fotografías, mapas conceptuais, esquemas, etc.
2º	LCL	2º-LCLB2.5.3 - Realiza esquemas e mapas, e explica por escrito o significado dos elementos visuais que poden aparecer nos textos.

Competencia Clave: **Sociais e cívicas**

Nivel	Área	Estándares
2º	LCL	2º-LCLB1.3.1 - Observa e analiza as intervencións particulares de cada participante nun debate tendo en conta o ton empregado, a linguaxe que se utiliza, o contido e o grao de respecto cara ás opinións das demais persoas.

2º	LCL	2º-LCLB1.5.2 - Realiza intervencións non planificadas dentro da aula, analizando e comparando as similitudes e as diferenzas entre discursos formais e espontáneos.
2º	LCL	2º-LCLB1.6.1 - Cínguese ao tema, non divaga e atende as instrucións do/da moderador/a en debates e coloquios.
2º	LCL	2º-LCLB1.6.2 - Respecta as normas de cortesía que deben dirixir as conversas orais axustándose á quenda de palabra, respectando o espazo, xesticulando adecuadamente, escoitando activamente as demais persoas e usando fórmulas de saúdo e despedida.
2º	LCL	2º-LCLB3.8.1 - Coñece e valora a diversidade lingüística de Galicia.
2º	LCL	2º-LCLB4.3.1 - Fala na clase dos libros e comparte as súas impresións cos/coas compañeiros/as.

LGL

A incorporación das competencias clave ao currículo introduce dous novos enfoques: por unha banda permítenos identificar as aprendizaxes imprescindibles para o alumnado e por outra banda achega unha visión integradora do proceso de aprendizaxe. Isto quere dicir que, aínda que as áreas e materias son as que ofrecen os contidos concretos diferenciados, a aprendizaxe deberá facerse desde unha perspectiva integradora e de colaboración.

COMPETENCIAS CLAVE	Actividades que contribúen ao desenvolvemento das competencias clave
A área de Lingua Galega e Literatura contribúe dun xeito decisivo ao desenvolvemento de todos os aspectos que conforman a Comunicación lingüística (CCL) que se exercita de maneira explícita no propio ámbito curricular; polo tanto, poderíamos incluír calquera dos descritores desta competencia. Porén, resáltanse aquí aqueles que favorecen a súa transversalidade.	<ul style="list-style-type: none"> Comprender o sentido dos textos escritos e orais. Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia. Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor... Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.
Ademais de contribuír dun xeito decisivo ao desenvolvemento da competencia comunicativa, a área de Lingua e Literatura Galega garda unha relación moi estreita con outras competencias clave:	

<p>Competencia para aprender a aprender (CAA).</p> <p>A lingua é un instrumento de comunicación, pero tamén é un instrumento de acceso a novos coñecementos. O acceso ao saber e á construción de coñecementos mediante a linguaxe relaciónase directamente con esta competencia. Esta competencia debe desenvolverse a través dunha actitude de curiosidade, interese e creatividade cara ao propio proceso de aprendizaxe.</p> <p>Sinalar que no desenvolvemento práctico do currículo da materia prestarase especial atención á asunción do erro como parte do proceso de aprendizaxe, así como á necesidade de desenvolver a capacidade de autocorrección como unha maneira de aprender. Especialmente á hora de expresarnos oralmente.</p>	<p>As seguintes actividades contribúen a desenvolver esta competencia para estruturar o pensamento e o control da aprendizaxe e para valorar a correcta expresión oral e escrita, así como a lectura, como fonte de enriquecemento persoal:</p> <ul style="list-style-type: none"> Lectura comprensiva. Conversación reflexiva. Composición de resumos e de esquemas que organicen as ideas. Interpretación das informacións lingüísticas dos dicionarios. Exposicións e conclusións sobre tarefas académicas. Interese pola autocorrección. Capacidade de autoavaliación e coavaliación.
<p>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)</p> <p>A adquisición de habilidades lingüísticas contribúe a progresar nesta competencia e na regulación da propia actividade con progresiva autonomía, porque aprender a usar a lingua é tamén aprender a analizar e resolver problemas, trazar plans e tomar decisións. Indicar que dentro do currículo da materia préstase atención á iniciativa persoal e á propia autonomía do alumno/a, así como á súa capacidade para traballar en equipo, a través da investigación arredor de temas dados e a creación de novos contidos partindo dos datos obtidos nesa investigación, realizando ao finalizar o proceso unha posta en común na aula.</p>	<p>Actividades para aprender a manter unha actitude crítica ante as mensaxes recibidas, a localizar a información e a fomentar a autoestima lingüística:</p> <ul style="list-style-type: none"> Obradoiros de escrita. Lectura dramatizada de obras literarias. Uso dos medios de comunicación social (lectura do xornal). Uso das TIC. Uso da biblioteca.

<p>Competencia dixital (CD)</p> <p>A área de Língua Galega e Literatura debe contribuir á exercitación da competencia dixital, tan relevante e necesaria no contexto actual. O uso das novas tecnoloxías supón un novo modo de comunicación cuxo ámbito de actuación será que preparar de maneira sistemática. A produción de procesos comunicativos eficaces que se empregan os contidos propios da materia é un pilar esencial para o desenvolvemento da competencia dixital nos alumnos e alumnas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uso de dicionarios dixitais. • Uso de correctores ortográficos. • Uso de enciclopedias virtuais. • Uso de xornais dixitais. • Produción de textos propios tras a selección, análise crítica, esquematización e síntese da información. 	<p>Conciencia e expresións culturais (CCEC)</p> <p>Na nosa materia, a lectura e a valoración das obras literarias contribúen de forma relevante ao desenvolvemento desta competencia, entendida como aproximación a un patrimonio literario e a uns temas recorrentes que son expresión de preocupacións esenciais do ser humano. Esta competencia sairá reforzada de se relacionaren as manifestacións literarias con outras manifestacións artísticas: pintura, música, cine...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Visita a museos. • Participación en concertos. • Asistencia a representacións teatrais. • Proxeccións de filmes e documentais. • Realización de rutas literarias. • Saídas didácticas para a aprendizaxe en contextos informais. • Lectura na aula de textos literarios.
<p>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)</p> <p>A lingua non se aprende só para falar sobre a lingua, senón para expresar o que sabemos ou o que pensamos en relación con calquera asunto. É imprescindible a lingua para explicar unha gráfica, para ler un mapa ou para entender as estatísticas que aparecen nos xornais.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Lectura de mapas. • Comentario de gráficas. • Interpretación de estatísticas. • Dentro do currículo da materia inclúense todas estas tarefas relacionadas ou vinculadas aos contidos de sociolingüística e historia da lingua. 	

Ampliación didáctica _ Departamento de Língua Galega e Literatura _ IES Armando Cotarelo Valledor _ Curso 2021-22

<p>Competencias sociais e cívicas (CSC)</p> <p>Traballar con outros, descubrir as diferenzas e establecer normas para a convivencia favorece o desenvolvemento das competencias sociais e cívicas. Desde o uso da lingua para chegar a consensos, establecer e cumprir regras de funcionamento ata o seguimento das normas de comunicación, pódese traballar en Língua Galega e Literatura esta competencia. Por outra parte, a contextualización da comunicación lingüística e literaria propias da materia e a importancia da crítica textual fan fundamental o traballo desta competencia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Comentario crítico de distintos tipos de textos (especialmente xornalísticos ou procedentes dos medios de comunicación, orais ou escritos). • Exercicio dos valores democráticos e dos dereitos cívicos, avaliábel a través da observación directa do comportamento cotián do alumno/a. • Capacidade de diálogo. • Conversas reflexivas, charlas literarias, debates, así como a asunción das normas de convivencia na aula que levan aparelladas o respecto pola quenda de palabra como mostra de civismo e respecto polo outro.
--	--

XeH

g) **Conciencia e expresións culturais(CCEC)**. Fai referencia á capacidade para apreciar a importancia da expresión a través da música, as artes plásticas e escénicas ou a literatura

g) **Conciencia e expresións culturais(CCEC)**. Fai referencia á capacidade para apreciar a importancia da expresión a través da música, as artes plásticas e escénicas ou a literatura

Competencia clave: Matemática, ciencia e tecnoloxía

Competencia clave: Dixital

Competencia clave: Aprender a aprender

Competencia clave: Social e cidadá

Competencia clave: Conciencia e expresións culturais

XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.

XHB3.9.1. Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior.

XHB3.10.2. Explica a importancia do Camiño de Santiago.

XHB3.12.1. Describe características da arte románica, gótica e islámica.

3.- CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS PARA CADA O CURSO

OBXECTIVOS XERAIS DA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

Lémbrese que no D. 86/2015 non se establecen expresamente os obxectivos para cada materia, estando os desenvolvementos curriculares asociados aos obxectivos xerais de etapa.

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.
- n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
- o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

4.- CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR:

Temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia, procedementos e instrumentos de avaliación

LCL

LCL-B1.1	2º-LCLB1.1.1 - Comprende o sentido global de textos orais propios do ámbito persoal, escolar/ educativo e social, identificando a estrutura, a	Comprende o sentido global de textos orais propios do ámbito persoal, escolar/ educativo e social, identificando a	X	X	X	PROCEDEMENTOS:	CCL
----------	--	--	---	---	---	----------------	-----

	información relevante e a intención comunicativa do/da falante. Peso: 2%	estrutura, a información relevante e a intención comunicativa do/da falante.				Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común.	
LCL-B1.1	2º-LCLB1.1.2 - Retén información relevante e extrae informacións concretas. Peso: 2%	Retén información relevante e extrae informacións concretas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.	CCL
LCL-B1.1	2º-LCLB1.1.3 - Segue e interpreta instrucións orais respectando a xerarquía dada. Peso: 2%	Segue e interpreta instrucións orais respectando a xerarquía dada.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.	CCL
LCL-B1.2	2º-LCLB1.2.1 - Comprende o sentido global de textos orais de intención narrativa, descritiva, instrutiva, expositiva e argumentativa, identificando a información relevante, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa do/da falante, así como a súa estrutura e as estratexias de cohesión textual oral. Peso: 2%	Comprende o sentido global de textos orais de intención narrativa, descritiva, instrutiva, expositiva e argumentativa, identificando a información relevante, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa do/da falante,	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común.	CCL
LCL-B1.2	2º-LCLB1.2.2 - Retén información relevante e extrae informacións concretas. Peso: 2%	Retén información relevante e extrae informacións concretas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.	CCL
LCL-B1.2	2º-LCLB1.2.3 - Utiliza progresivamente os instrumentos adecuados para localizar o significado de palabras ou enunciados descoñecidos (demanda axuda, procura en dicionarios, lembra o contexto en que aparece, etc.). Peso: 2%	Utiliza progresivamente os instrumentos adecuados para localizar o significado de palabras ou enunciados descoñecidos (demanda axuda, procura en dicionarios, lembra o contexto en que aparece, etc.).	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.	CAA
LCL-B1.2	2º-LCLB1.2.4 - Resume textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos de forma clara, recollendo as ideas principais e integrando a información en oracións que se relacionen lóxicamente e semanticamente. Peso: 2%	Resume textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos de forma clara, recollendo as ideas principais e integrando a información en oracións que se relacionen lóxicamente e semanticamente.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.	CCL, CAA
LCL-B1.3	2º-LCLB1.3.1 - Observa e analiza as intervencións particulares de cada participante nun debate tendo en conta o ton empregado, a linguaxe que se utiliza, o contido e o grao de respecto cara ás opinións das demais persoas.	Observa e respecta as intervencións dos compañeiros nun debate e analiza o contido das intervencións.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as.	CCL, CSC

	Peso: 2%					INSTRUMENTOS: Posta en común.	
LCL-B1.4	2º-LCLB1.4.1 - Recoñece o proceso de produción de discursos orais valorando a claridade expositiva, a adecuación, a coherencia do discurso e a cohesión dos contidos. Peso: 2%	Valora a claridade na produción dos discursos orais e a coherencia dos contidos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común.	CSIE
LCL-B1.4	2º-LCLB1.4.2 - Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos, da linguaxe non verbal e da xestión de tempos, e o emprego de axudas audiovisuais en calquera tipo de discurso. Peso: 2%	Recoñece a importancia da linguaxe non verbal e da xestión dos tempos nos discursos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Producións orais.	CD
LCL-B1.4	2º-LCLB1.4.3 - Recoñece os erros da produción oral propia e allea a partir da práctica habitual da avaliación e autoavaliación, e propón solucións para melloralas. Peso: 2%	Recoñece os erros da produción oral propia e allea e intenta melloralas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Producións orais.	CAA
LCL-B1.5	2º-LCLB1.5.1 - Realiza presentacións orais. Peso: 2%	Realiza presentacións orais.			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Producións orais.	CCL
LCL-B1.5	2º-LCLB1.5.2 - Realiza intervencións non planificadas dentro da aula, analizando e comparando as similitudes e as diferenzas entre discursos formais e espontáneos. Peso: 2%	Realiza intervencións non planificadas dentro da aula,			X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.	CSC
LCL-B1.5	2º-LCLB1.5.3 - Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal da lingua nas súas prácticas orais. Peso: 2%	Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal da lingua nas súas prácticas orais.		X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.	CCL
LCL-B1.5	2º-LCLB1.5.4 - Pronuncia con corrección e claridade, modulando e adaptando a súa mensaxe á finalidade da práctica oral. Peso: 2%	Pronuncia con corrección e claridade, modulando e adaptando a súa mensaxe á finalidade da práctica oral.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario	CCL

							de clase.	
LCL-B1.6	2º-LCLB1.6.1 - Cínguese ao tema, non divaga e atende as instrucións do/da moderador/a en debates e coloquios. Peso: 2%	Cínguese ao tema, non divaga e atende as instrucións do/da moderador/a en debates e coloquios.				X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Producións orais.	CSC
LCL-B1.6	2º-LCLB1.6.2 - Respecta as normas de cortesía que deben dirixir as conversas orais axustándose á quenda de palabra, respectando o espazo, xesticulando adecuadamente, escoitando activamente as demais persoas e usando fórmulas de saúdo e despedida. Peso: 2%	Respecta as normas de cortesía que deben dirixir as conversas orais axustándose á quenda de palabra, respectando o espazo, xesticulando adecuadamente, escoitando activamente as demais persoas e usando fórmulas de saúdo e despedida	X	X	X		PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Producións orais.	CCL, CSC
LCL-B2.1	2º-LCLB2.1.1 - Pon en práctica diferentes estratexias de lectura en función do obxectivo e o tipo de texto. Peso: 2%	Pon en práctica diferentes estratexias de lectura en función do obxectivo e o tipo de texto.	X	X	X		PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: . Producións orais.	CCL
LCL-B2.1	2º-LCLB2.1.2 - Comprende o significado das palabras propias de nivel formal da lingua e incorpóraas ao seu repertorio léxico. Peso: 2%	Comprende o significado das palabras propias de nivel formal da lingua e incorpóraas ao seu repertorio léxico.	X	X	X		PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Traballo de aplicación e síntese.	CCL
LCL-B2.1	2º-LCLB2.1.3 - Relaciona a información explícita e implícita dun texto, e pon en relación co contexto. Peso: 2%	Extrae a información dun texto e é capaz de relacionala no contexto.	X	X	X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.	CCEC
LCL-B2.1	2º-LCLB2.1.4 - Deduce a idea principal dun texto e recoñece as ideas secundarias, comprendendo as relacións que se establecen entre elas. Peso: 2%	Deduce a idea principal dun texto e recoñece as ideas secundarias,	X	X	X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.	CCL
LCL-B2.1	2º-LCLB2.1.5 - Fai inferencias e hipóteses sobre o sentido dunha frase ou dun texto que conteña diferentes matices semánticos e que favorezan a construción do significado global e a avaliación crítica. Peso: 2%	É capaz de identificar diferentes sentidos nunha frase ou texto para comprender o seu significado.				X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.	CMCT

LCL-B2.2	2º-LCLB2.2.1 - Localiza, relaciona e secuenciamos informacións explícitas e implícitas nun texto, e deduce informacións ou valoracións implícitas. Peso: 2%	Deduce informacións nun texto e fai valoracións sobre as mesmas.			X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común.	CCL
LCL-B2.2	2º-LCLB2.2.2 - Interpreta, explica e deduce a información dada en diagramas, gráficas, fotografías, mapas conceptuais, esquemas, etc. Peso: 2%	Interpreta e explica a información de fotografías, mapas conceptuais, esquemas	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.	CMCT
LCL-B2.3	2º-LCLB2.3.1 - Utiliza de xeito autónomo diversas fontes de información integrando os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais ou escritos. Peso: 2%	Utiliza de xeito autónomo diversas fontes de información integrando os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais ou escritos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.	CD
LCL-B2.3	2º-LCLB2.3.2 - Coñece o funcionamento de bibliotecas (escolares, locais, etc.) e de bibliotecas dixitais, e é capaz de solicitar autonomamente libros, vídeos, etc. Peso: 2%	Coñece o funcionamento de bibliotecas (escolares, locais, etc.) e de bibliotecas dixitais, e é capaz de solicitar autonomamente libros, vídeos, etc.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Diario de clase.	CD
LCL-B2.4	2º-LCLB2.4.1 - Aplica técnicas diversas para planificar os seus escritos (esquemas, árbores, mapas conceptuais etc.) e redacta borradores de escritura. Peso: 2%	Planifica os seus escritos e fai borradores con antelación.		X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Resumo.	CSIE
LCL-B2.4	2º-LCLB2.4.2 - Escribe textos usando o rexistro adecuado, organizando as ideas con claridade, enlazando enunciados en secuencias lineais cohesionadas e respectando as normas gramaticais e ortográficas. Peso: 2%	Escribe textos con claridade, cohesión e respectando as normas de ortografía.		X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Textos escritos.	CCL
LCL-B2.5	2º-LCLB2.5.1 - Escribe textos propios do ámbito persoal e familiar, escolar ou educativo e social, imitando textos modelo. Peso: 2%	Escribe textos propios do ámbito persoal e familiar, escolar ou educativo e social, imitando textos modelo.		X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Textos escritos.	CCL

LCL-B2.5	2º-LCLB2.5.2 - Escribe textos narrativos, descriptivos e instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados, imitando textos modelo. Peso: 2%	Escribe textos narrativos, descriptivos e instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados, imitando textos modelo.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.	CCEC
LCL-B2.5	2º-LCLB2.5.3 - Realiza esquemas e mapas, e explica por escrito o significado dos elementos visuais que poden aparecer nos textos. Peso: 2%	Realiza esquemas e compréndeos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Traballo de aplicación e síntese.	CMCT, CD
LCL-B3.1	2º-LCLB3.1.1 - Recoñece e explica o uso das categorías gramaticais nos textos, e utiliza este coñecemento para corrixir erros de concordancia en textos propios e alleos. Peso: 2%	Recoñece as diferentes categorías gramaticais nos textos e corrixe erros.	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Textos escritos.	CCL
LCL-B3.1	2º-LCLB3.1.2 - Recoñece e corrixe erros ortográficos e gramaticais en textos propios e alleos, aplicando os coñecementos adquiridos para mellorar a produción de textos nas súas producións orais, escritas e audiovisuais. Peso: 2%	Recoñece e corrixe erros ortográficos e gramaticais en textos propios e alleos, aplicando os coñecementos adquiridos para mellorar a produción de textos nas súas producións orais, escritas e audiovisuais.	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Textos escritos.	CCL
LCL-B3.1	2º-LCLB3.1.3 - Coñece e utiliza adecuadamente as formas verbais nas súas producións orais e escritas. Peso: 2%	Coñece e utiliza adecuadamente as formas verbais nas súas producións orais e escritas.		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.	CCL
LCL-B3.2	2º-LCLB3.2.1 - Diferencia os compoñentes denotativos e connotativos no significado das palabras dentro dunha frase ou un texto oral ou escrito. Peso: 2%	Recoñece algúns significados denotativos e connotativos das palabras nunha frase ou texto			X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios e problemas.	CCL
LCL-B3.3	2º-LCLB3.3.1 - Recoñece e usa sinónimos e antónimos dunha palabra, e explica o seu uso concreto nunha frase ou nun texto oral ou escrito. Peso: 2%	Recoñece e usa sinónimos e antónimos dunha palabra, e explica o seu uso concreto nunha frase ou nun texto oral ou escrito.			X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.	CCL
LCL-B3.4	2º-LCLB3.4.1 - Recoñece e explica o uso metafórico e metonímico	Recoñece e explica algúns usos metafóricos e		X		PROCEDEMENTOS:	CCEC

	das palabras nunha frase ou nun texto oral ou escrito. Peso: 2%	metonímicos das palabras e frases				Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.	
LCL-B3.4	2º-LCLB3.4.2 - Recoñece e explica os fenómenos contextuais que afectan o significado global das palabras: tabú e eufemismo. Peso: 2%	Recoñece e usa correctamente os tabús e eufemismos			X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva.	CCEC
LCL-B3.5	2º-LCLB3.5.1 - Recoñece, usa e explica os conectores textuais (de adición, contraste e explicación) e os principais mecanismos de referencia interna, gramaticais (substitucións pronominais) e léxicos (elipse e substitucións mediante sinónimos e hiperónimos), e valora a súa función na organización do contido do texto. Peso: 2%	Recoñece e usa algúns conectores textuais e valora a súa función na organización dos textos			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Textos escritos.	CCL
LCL-B3.6	2º-LCLB3.6.1 - Explica a diferenza significativa que implica o uso dos tempos e modos verbais. Peso: 2%	Coñece a diferenza de uso dos diferentes tempos verbais			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Textos escritos.	CCL
LCL-B3.7	2º-LCLB3.7.1 - Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe. Peso: 2%	Participa en proxectos e elabora materiais nos que é necesario por en práctica as capacidades plurilingües.			X	PROCEDEMENTOS: Observador externo. INSTRUMENTOS: Observador externo.	CCL
LCL-B3.8	2º-LCLB3.8.1 - Coñece e valora a diversidade lingüística de Galicia. Peso: 2%	Coñece e valora a diversidade lingüística de Galicia.	X			PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común.	CSC
LCL-B3.9	2º-LCLB3.9.1 - Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e a produción dos textos traballados en calquera das outras. Peso: 2%	Utiliza os seus coñecementos Lingüísticos dunha lingua para mellorar nas outras linguas.			X	PROCEDEMENTOS: Observador externo. INSTRUMENTOS: Observador externo.	CAA
LCL-B4.1	2º-LCLB4.1.1 - Le e comprende cun grao crecente de interese e autonomía obras literarias próximas aos seus gustos, ás súas afeccións e aos seus intereses.	Le e comprende cun grao crecente de interese e autonomía obras literarias próximas aos seus gustos, ás súas afeccións e aos seus intereses.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas.	CCL

Criterio de	Estándares de aprendizaxe	Temporización	Grao mínimo de consecución para	Procedementos de	Instrumentos de			
Criterio de	Estándares de aprendizaxe	Temporización	Grao mínimo de consecución para	Procedementos de	Instrumentos de			
Criterio de	Estándares de aprendizaxe	Temporización	Grao mínimo de consecución para	Procedementos de	Instrumentos de			
Criterio de	Estándares de aprendizaxe	Temporización	Grao mínimo de consecución para	Procedementos de	Instrumentos de			
Criterio de	Estándares de aprendizaxe	Temporización	Grao mínimo de consecución para	Procedementos de	Instrumentos de			
Criterio de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Temporización	Grao mínimo de consecución para superar a materia Indicador mínimo de logro	Procedementos de avaliación	Instrumentos de avaliación	C.C.		
		T 1 T 2 T 3						
Criterio de	Estándares de aprendizaxe	Temporización	Grao mínimo de consecución para	Procedementos de	Instrumentos de			
Criterio de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Temporización	Grao mínimo de consecución para superar a materia Indicador mínimo de logro	Procedementos de avaliación	Instrumentos de avaliación	C.C.		
		T 1 T 2 T 3						
Criterio de	Estándares de aprendizaxe	Temporización	Grao mínimo de consecución para	Procedementos de	Instrumentos de			
Criterio de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Temporización	Grao mínimo de consecución para superar a materia Indicador mínimo de logro	Procedementos de avaliación	Instrumentos de avaliación	C.C.		
		T 1 T 2 T 3						
Criterio de	Estándares de aprendizaxe	Temporización	Grao mínimo de consecución para	Procedementos de	Instrumentos de			
Criterio de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Temporización	Grao mínimo de consecución para superar a materia Indicador mínimo de logro	Procedementos de avaliación	Instrumentos de avaliación	C.C.		
		T 1 T 2 T 3						
Criterio de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Temporización	Grao mínimo de consecución para superar a materia Indicador mínimo de logro	Procedementos de avaliación	Instrumentos de avaliación	C.C.		
		T 1 T 2 T 3						
LG-B4.1	LGB4.1.3. Coñece as linguas que se falan en España e valora a súa existencia como un elemento de riqueza cultural.	X	X	Coñece as linguas que se falan en España e valora a súa existencia como un elemento de riqueza cultural.	Probas específicas.	Proba aberta.	CCL CSC	
	LGB4.1.4. Coñece as linguas que se falan na actualidade en Galicia por mor da emigración.	X	X	Coñece as linguas que se falan na actualidade en Galicia por mor da emigración.	Probas específicas.	Proba aberta.	CCL	
	LGB4.1.5. Valora a importancia da relación de Galicia coa comunidade lusófona e coñece os territorios que a integran.	X	X	Valora a importancia da relación de Galicia coa comunidade lusófona e coñece os territorios que a integran.	Probas específicas.	Proba aberta.	CCL CCEC	
	LGB4.1.6. Coñece recursos en rede de lecer (literatura de tradición oral, música e xogos) e educativos en lingua galega adaptados á súa idade e compáraos con outros similares da lusofonía.	X	X	Coñece recursos en rede de lecer en lingua galega e no ámbito da lusofonía.	Análise das producións dos alumnos/as.	Investigacións.	CCL CCEC CD	
LG-B4.2	LGB4.2.1. Describe a situación sociolingüística de Galicia a partir do estudo do seu contorno (concello e comarca), compáraa coa situación doutros contextos e analiza as diferenzas.	X	X	X	Coñece e analiza a situación sociolingüística de Galicia, partindo do seu contorno.	Probas específicas. Intercambios orais cos alumnos/as. Análise das producións dos alumnos/as.	Proba aberta. Posta en común. Investigacións.	CCL
	LGB4.2.2. Coñece e valora os topónimos galegos.	X	X	Coñece e valora os topónimos galegos.	Observación sistemática.	Escala de observación. Rexistro	CCL	
	LGB4.3.1. Coñece as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo.	X	X	Coñece as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo.	Observación sistemática. Intercambios orais cos alumnos/as.	Rexistro anecdótico (anecdótico). Posta en común.	CCL CSC	

5.- CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

No artigo 19, apd. 1.º da

1. Os programas de mellora da aprendizaxe e do rendemento forman parte das medidas extraordinarias de atención á diversidade e teñen por finalidade facilitar que as alumnas e os alumnos, mediante unha metodoloxía específica e unha organización de contidos e materias do currículo diferente á establecida con carácter xeral, logren os obxectivos e adquiran as competencias.

RESOLUCIÓN do 26 de maio de 2022 establécese o seguinte:

Así pois a proposta metodolóxica para este curso é:

1. Introducción motivadora dos contidos a tratar. Parece fundamental que o alumnado asocie os contidos da materia a unha finalidade e/ou uso práctico na súa vida diaria. Para acadar este obxectivo, toda unidade didáctica ou apartado das mesmas comezará cunha reflexión motivadora e participativa que ademais será tida moi en conta á hora de aplicar a estratexia metodolóxica deseñada.

2. Explicación participativa e motivadora dos contidos a tratar. Moitas veces o alumnado posúe coñecementos previos sobre os contidos que se tratan. Parece fundamental tratar de aproveitar este coñecemento previo de modo que o alumnado se sinta protagonista da explicación e, ao mesmo tempo, incremente a súa autoestima ao comprobar que pode colaborar activamente no labor do profesorado. Neste momento é fundamental que a persoa docente procure potenciar e aproveitar ata onde sexa posible os coñecementos previos do alumnado.

3. Realización de actividades e traballos. É fundamental que o alumnado de vagar se vaia afacendo a traballar de modo individual. Parece conveniente introducir nas sesións tempos de traballo práctico para que o alumnado de modo individual poida aplicar os coñecementos adquiridos ou traballados á resolución de problemas prácticos. É importante que estas actividades sexan o máis motivadores posibles e aproveiten a capacidade de xogo do alumnado. Tamén son unha grande oportunidade para que a persoa docente observe dun modo práctico os problemas que pode presentar o alumnado á hora de traballar dun modo individual.

4. Avaliación motivadora. Os instrumentos deben ser variados e, en principio, comúns a todo o alumnado. Este principio, porén, non impide que se fagan adaptacións, ben menores ou ben importantes, ao alumnado que o precise. Neste eido parece moito acaído a utilización de probas escritas presentadas como exercicios de aula, con exercicios e preguntas que o alumnado coñeza, cando menos parcialmente, con anterioridade. Psicologicamente o alumnado responde dun modo máis positivo antes probas que xa coñece ou conformadas por exercicios previsibles, aínda que na realidade sexán máis complexas que probas tradicionais. En moitas ocasións o estado de ánimo co que o alumnado afronte as probas é o elemento determinante para a obtención dun ou doutro

resultado.

ADVERTENCIA: esta é unha proposta xeral que será matizada e modificada convenientemente en función dos trazos definitorios de cada unha das persoas discentes integrantes do grupo.

6.- MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

O libro de texto que se ha empregar será o **Programa de Mellora. Ámbito lingüístico e social. Nivel 1** da editorial Xerais, elaborado por Ana María del Pino Solana e Dolores Gómez Regalón (Vigo, 2017).

Libros de lectura. As lecturas de Lingua Galega e Lingua Castelá que realizará o alumnado serán en principio as mesmas que se fagan nos grupos de referencia ou ben as recomendadas polos departamentos correspondentes, se ben poderán establecerse modificacións tanto no número como na extensión da lectura, ben para todo o grupo, ben para algunhas persoas discentes, en caso de que así se considere oportuno.

Aula virtual. A aula virtual servirá coma canle de comunicación entre alumnado e docente fóra de horario escolar. Nela hanse recoller, entre outras cousas, a programación do ámbito, o calendario de exames e actividades, os avisos, etc. A revisión da AAVV deberá ser habitual, sendo ademais un medio moito importante para o desenvolvemento da competencia dixital.

Libreta de aula. O alumnado deberá ter e traer á aula diariamente unha libreta na que se recollerán aquela información que o docente indique espresamente que se recolla, os exercicios de aula e de casa, etc. En todo caso, a libreta deberá estar ben coidada e a persoa discente envabeará cada entrada coa data, o aspecto do ámbito a tratar e unha descrición clara da actividade que se desenvolve.

7.- CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

Cualificación de avaliación:

- Probas obxectivas escritas e/ou orais: 90 %
- Traballo de aula ou elaboración de tarefas na casa: 10 %

Por cada avaliación haberá, cando menos:

- Dúas probas escritas, que farán media aritmética entre si.
- Unha proba escrita e/ou oral sobre unha lectura.

Instrumentos de avaliación:

- Probas escritas.

- Probas orais (que serán gravadas).
- Anotación da persoa docente.

Para aprobar a avaliación é preciso que a persoa discente chegue a un 5 sobre 10 ao cabo da avaliación. Non se establece ningún tipo de limitación ou nota de corte.

Cualificación final:

A cualificación final será o resultado da aplicación da seguinte fórmula:

$$((\text{cualificación } 1.^{\text{a}} \text{ av.}) + (\text{cualificación } 2.^{\text{a}} \text{ av.}) + (\text{cualificación } 3.^{\text{a}} \text{ av.})) / 3 = \text{cualificación final.}$$

Advertencias:

- 1. Os resultados das fórmulas terán como máximo dous decimais e serán aproximadas ao enteiro superior máis próximo (por exemplo, 5,673 será 5,64).
- 2. Á hora de establecer as cualificacións de avaliación ou final a aproximación hase facer do seguinte modo: os decimais superiores a 0,50 serán aproximados ao enteiro superior, os inferiores ao enteiro inferior (por exemplo, 5,64 será aproximado a 6, en tanto que 5,49 será aproximado a 5), agás no caso do punto 4.
- 3. De todos modos á hora de determinar a cualificación final serán tidas en conta as cualificacións reais e non as aproximadas.
- 4. Tanto na cualificación de avaliación como na final, cando unha persoa discente teña unha cualificación inferior a 5 e superior a 4,50, ficará en mans da persoa docente determinar o redondeo á alza ou non desta cualificación, que se fará en función de que se considere máis conveniente para a persoa discente.

8.- INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E PRÁCTICA DOCENTE.

Indicadores de logro do proceso de ensino	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

Indicadores de logro da práctica docente	Escala
--	--------

	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrecense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

9.- ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES.

Segundo se establece no artigo 52 da *ORDE de 8 de setembro de 2021*, o alumnado de educación secundaria obrigatoria que se promova de curso con materias sen superar deberá seguir un plan de reforzo en cada unha desas materias, destinado á súa recuperación e á súa superación.

O plan de reforzo será elaborado polo profesorado que imparte a materia que a alumna ou o alumno teñan pendente de superar, baixo as directrices do correspondente departamento didáctico e co coñecemento do profesorado titor, e terá como referentes os obxectivos da materia e a contribución á adquisición das competencias. Igualmente, será un plan que se adapte ás particularidades de cada alumna ou alumno destinatarios. O departamento didáctico velará pola realización do plan por parte da alumna ou do alumno.

3. O plan de reforzo debe incluír, cando menos:

- a) Identificación da alumna ou do alumno.
- b) Información relevante sobre a materia ou as materias sen superar.
- c) Currículo para desenvolver, con especificación dos criterios de avaliación.
- d) Estratexias metodolóxicas que se utilizarán no seu desenvolvemento.
- e) Recursos necesarios para o seu desenvolvemento.
- f) Tarefas para realizar, coa debida temporización.
- g) Seguimento e avaliación.

h) Acreditación da información á familia.

4. En cada sesión de avaliación farase o seguimento do plan de reforzo e, de ser necesario, realizaránselle os axustes que procedan. Na sesión de avaliación final do curso en que estean escolarizados o alumno ou a alumna, a profesora ou o profesor da materia pendente decidirán sobre a súa avaliación, nos termos que se establecen na normativa que regula a avaliación na educación secundaria obrigatoria. En todo caso, para superar a materia pendente, a alumna ou o alumno deberán obter avaliación positiva no plan de reforzo correspondente, o que se terá en conta para os efectos de promoción e/ou titulación.

10.- DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUCENCIA DOS SEUS RESULTADOS

Desenvolvemento da avaliación inicial:

- Temporalización: mes de setembro.
- Ferramentas:
  - Entrevista ca/o orientadora/- do centro.
  - Estudo do expediente académico e dos informes do Departamento de Orientación.
  - Observación en aula das habilidades comunicativas orais e de socialización.
  - Realización de exercicios de aula deseñados para valorar habilidade de lecto-escritura e de expresión escrita.

En función das observacións realizadas hase proceder, en coordinación co Departamento de Orientación e co resto do equipo educativo, a poñer en práctica as medidas de atención á diversidade, ben ordinarias, ben extraordinarias, que se consideren máis axeitadas.

11.- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

O feito de que o alumnado deste grupo estea integrado nun programa de mellora da aprendizaxe xá é de por si unha medida de atención á diversidade de moito importante, en tanto que se trata dunha medida extraordinaria.

Paralelamente a isto e en función dos resultados obtidos na avaliación inicial hanse poder implementar outras medidas de atención á diversidade, das que se dará conta nas actas de avaliación.

12.- CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO

- **A comprensión lectora, a expresión oral e escrita.**

Este elemento transversal é de grande importancia no desenvolvemento dos contidos integrados no ámbito sociolingüístico. A lectura en voz alta e silenciosa, son aspectos que se practican diariamente na aula e que son base dunha correcta comprensión dos textos. A expresión tanto oral como escrita será traballada en todas as manifestacións do alumnado, tanto formais (en exercicios ou probas) como informais (a través das manifestacións no día a día da aula).

Un apartado deste elemento transversal é o do fomento da lectura. Durante o curso hanse tratar de implementar actividades vinculadas á lectura de libros e, sobre todo, o uso activo da biblioteca por parte do alumnado.

- **A comunicación audiovisual.**

En relación co elemento transversal anterior, a comunicación audiovisual relaciona, por unha banda, a capacidade de expresión oral e escrita coa utilización de aplicacións e/ou programas que permitan ao alumnado a creación de materiais nos que a combinación de imaxes e sons conformen un soporte solido para o fortalecemento das súas habilidades comunicativas. Este elemento transversal será traballado especialmente a través de actividades e tarefas asignadas ao alumnado, con criterios dados e precisos, e das cales o produto sexan materiais audiovisuais.

- **As tecnoloxías da información e da comunicación.**

É fundamental que o alumnado integre no seu traballo de aula e académico as TIC dun modo natural. É por iso que, na medida do posible, a utilización de redes sociais como ferramentas de recepción e emisión de información serán un aspecto básico do ámbito, facéndose especial fincapé no correcto uso e aproveitamento das mesmas.

- **O emprendemento.**

A capacidade de tomar decisións propias e de actuar con autonomía á hora de abordar a elaboración de actividades e traballos é un aspecto fundamental do ámbito, que debe ser traballado en función dos propios traxos definitorios do alumnado en particular e do grupo en xeral. É por iso que se debe fomentar espazos e momentos nos que sexa o propio alumnado o que propoña as vías e ferramentas para acadar determinados obxectivos ou resultados, sempre baixo a supervisión, consello e corrección da persoa docente.

- **A educación cívica e constitucional.**

Este elemento transversal pode servir de marco a outros aspectos como ao desenvolvemento da

igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade, e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, así como á prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social.

É labor fundamental da persoa docente velar para que o trato entre alumnado e entre alumnado e docente se desenvolva con máximo respecto, entendido este nun sentido amplo que abrangue non soamente as formas senón tamén o fondo. É imprescindible que a persoa docente insista en facer comprender e evidenciar prexuízos moitas veces ocultos ou admitidos socialmente, mais que poden ofender a outras persoas, incidindo na necesidade de que o alumnado desenvolva a capacidade de se poñer no lugar do outro ou empatía.

O traballo deste elemento, así pois, debe permear o labor diario na aula e, especialmente, as sesións de titoría.

13.- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

O grupo de 2.º de ESO de PMAR participará en todas aquelas actividades complementarias e extraescolares previstas polos distintos departamentos didácticos para este curso, polo que se remite ás programacións correspondentes. Ademais destas actividades e dentro do ámbito sociolingüístico prevense as seguintes actividades:

- Visita á biblioteca do centro para coñecer o espazo, os fondos e recibir unha formación de alfabetización mínima no uso da mesma (setembro-outubro)
- Valoración da conveniencia de que o grupo participe nalgúns das actividades do Departamento de Latín, especialmente na saída ao teatro e a participación nos Ludi Compostelani (primeira quincena do mes de abril).

14.- MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN, MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

Periodicidade coa que se revisará, o final de cada trimestre

Contidos que foi preciso engadir ou eliminar con respecto á programación prevista.

Medidas que se adoptarán como resultado da revisión.

Indicadores

Escala

	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do libro de texto.				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
15. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
16. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
19. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.				
20. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes. [Só para				
21. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
22. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
23. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
24. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
25. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
27. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
28. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
29. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

En Vilagarcía de Arousa a 30 de setembro de 2022

(Modificada en Vilagarcía de Arousa o 14 de marzo de 2023)

Asdo: Lorenzo Fraga Montero (Xefe de Departamento)